

Raaka-Arska
SIRPPISILMÄ

MARJA BJÖRK

Raaka-Arska

SIRPPISILMÄ

*Arktinen.
Banaani*

Kiitokset:

Tapani Bagge

Taiteen edistämiskeskus

Suomen Kirjailijaliitto

Suomen Ateenan-instituutti

Leonardo Gomez

© 2019 Marja Björk

Kannen toteutus Taivo Org, www.kupress.ee

Marja Björkin valokuva © Henrik Schütt

Taitto Kimmo Mustonen

Kustantaja:

*Arktinen
Banaani*

www.arktinenbanaani.fi

Painopaikka:

StatusPrint, Viro 2019

ISBN 978-952-270-423-8

1.

Elettiin tammikuun puoltaväliä. Kallion talvi oli surullinen ja harmaa. Ankeus ja pimeys venyivät kuin isän välihousujen kuminauha, virttynyt ja katkeamaton. Metroluolaan raahusti mustanharmaiden ja mudanväristen tossujen, töppösten ja lyttyyn poljettujen talvikenkien aaltoilevat ja muotoaan muuttavat laumat kuin liikkeelle lähteneet jyräjät. Matalamielistä koko elämä.

Ihmiset viipottivat ohi ja vastaan eikä mikään pysähtynyt, vaikka yläkerran asunnossa yhden ihmisen elämä loppui kokonaan ja muiden piti ottaa vähän aikaa happea, että jaksaisivat mennä eteenpäin. Ehkä ei suoraan eteenpäin. Lähipiirissä kaikkien ihmisten latuun tulisi mutka.

Vähässä kummassa en saikkua ottanut enkä ottanut silloinkaan. En ollut ikinä piipittänyt pomolle puhelimesta, että en voi tulla töihin, kun on niin kauhea ripuli, jos oikeasti oli krapula. Töihin menin vaikka pää kinalossa.

Liukastelin työpaikalle siitä huolimatta, että apteekkari Asko Timonen oli kuollut edellisenä päivänä minun laittamiin ruokiin.

Päätyökseni olin kokkina ravintola Sillankorvassa ja minulle oli siunautunut kuin itsestään keittrauksia, joita tein firaabelihommina.

Olin eilisestä rättiväsynyt ja ymmälläni. En tiennyt, mitä minun olisi pitänyt ajatella. Asko kuoli silmieni alla. Melkein, sillä kohtauksen alkaessa olin keittiössä ja äkkiä kaikki oli ohi.

Töissä hoidin hommani kokemuksen voimalla. Ennen kuin asiakkaita alkoi vyöryä, kävin nopeasti tupakalla. Piti imeä sukkelaan, että pääsin pakkasesta pois hytisemästä.

Pian lounasruokailijoita oli jonoksi asti. Kolme ihmistä oli tukkona sillä kohtaa, missä lämpötiski oli tyhjä. Minun olisi pitänyt päästä pujottelemaan väleistä ja tökätä lohenlätkävat paikalleen. Jonottajat pitelivät kaksin käsin lautasiaan ja odottivat. Joku oli lastannut sapuskat kukkuraksi, joku yritti noudattaa lautasmallia ja joku vältteli perunaa ja oli lusikoinut lautaselle raejuustoa ja kanaa ja odotteli täydennykseksi lohta. Niin kuin nyt ihminen voisi määrättömästi protskuja vetää. Yhtä lailla se lihottaa kuin hiilarit tai tulee paskana ulos kuten kaikki muukin, jos syö liikaa. Puhu näille.

Teki mieli hörpätä toinen kuppi kahvia, vaan lähdepä tauolle kun on jono. Kermaperunat olivat jääneet liian kosteiksi ja asiakkaat olivat porsastaneet lientä tiskin reunoille. Käännähdin keittiöön päin hakemaan siivousliinaa.

Edessäni seisoj Timosten juhliassa ollut mies. Hänellä oli kallis, kauluksista tikattu himmeäruutuinen pikkutakki, villaa, sataprosenttista, väitän, kun pentuna piti ommella vaatteet itse jos mieli jotain saada, ja siistit kengät, huomasin. Hyvässä

parturissa käyvä kangasnenälinamies. Itselläni oli tukka liiskana kuitukangasmyssyn alla ja kainalot valuivat.

– Raaka? mies kysyi. – Tarkoitan Arska. Arska, olisiko sinulla, teillä, hetki aikaa. Anteeksi, saanko minä sanoa Arska. Eilen esittelitte itsenne sillä nimellä. Oliko se tarkoitettu vitsiksi?

– Seisot edessä. Ihmisten tiellä.

– Anteeksi.

– Oletko maksanut jo? kysyin.

– Kuinka?

– Jos meinaat syödä, meinaan.

– Käyn tavallisesti Sävelessä tai Oivassa, mies sanoi. – Kas-salleko? Syön ilman muuta. Olisiko hetki aikaa?

Minun piti miettiä.

– Tulen piipahtamaan pöydässä. Käyn ensin röökillä, sopiiko.

– Ilman muuta, mies sanoi. – En halua häiritä.

– Heti kun kerkeen. Hetkeksi. Älä yritä sitten udella mitään.

Kyseinen herra oli jo kahvissa, kun istahdin häntä vastapäätä.

– Mulla on minuutti.

Mies pomahti ylös.

– Kalle Pitkänen, Kallion apteekin uusi apteekkari.

– Jeesus.

– Niin, et varmaan muista minua.

Tietysti muistin. Tämä mies oli ollut varovaisen oloinen, sellainen, joka ei osannut tehdä päätöksiä vaan pelkäsi, punnitsi vaihtoehtoja ja jahkaili. Yleensä ujut, arat ja pelokkaat ihmiset käpertyivät pieneksi eikä heihin kukaan pannut merkkiä. Kalle Pitkänen sen sijaan suureni kuin hänen nahkansa olisi levitetty

tapetiksi. Hän oli liian pitkä ja iso beigen värinen berberi, semmoinen herrojen ja vanhojen elokuvien popliinitakki, joka oli naulassa keskellä seinää kuin mikäkin elukan nahka. Kun kaikki ei sujunutkaan niin kuin piti, Kalle tuli alas seinältä, sai miehen muodon, otti johdon ja rupesi jakelemaan käskyjä. Kaikki tottelivat mukisematta.

Kun Askolla oli kohtaaus päällä, tämä mies rupesi organisoi-
maan ja soitti yksityiskakkoseen.

Kai minä olin nähnyt hänet meidän talon apteekissa loikki-
massa pahvilaatikoiden yli, joita farmaseuttien työskentelyalue
oli täynnä. En ollut ajatellut sitä silloin. Hän oli niin pahvin
värinen itse. Herra varjele, jos isä olisi nähnyt, että liike oli
hujan hajan. Oliko niillä työsuojeluvaltuutettua. Turvallaan
pian koko henkilökunta.

Nyt Kalle Pitkänen oli koonnut itsensä ja tullut tapaamaan
minua. Eikö hän ymmärtänyt, että käyttäytyi vaarallisesti. Mi-
nulla nimittäin oli tunne, että Asko Timosen kuolema ei ollut
itsemurha. Mitä järkeä oli tappaa itseään kivuliaasti myrkyllä,
oksentaa ja paskantaa ja voihkia, jos omassa apteekissa oli
lääkkeitä, jolla henki olisi lähtenyt helpommin.

Pian tulisi julki, että Ympyrätalon apteekkari, yksi Suomen
suurituloisimmista miehistä, oli kuollut epäilyttävissä olosuh-
teissa, kuolemaa tutkittiin rikoksena ja lähipiiriä kuulusteltiin.
Pitkä-Kallen ei olisi pitänyt puhutella minua muiden ihmisten
nähdessä. Kaikki arvaisivat, että oli vain yksi yhteinen puheen-
aihe: Asko Timonen.

Timosten vieraat puhuivat myrkystä ennen kuin Kallion

brankkarin ensivasteyksikkö tuli. Ensivasteyksikkö on suurin piirtein sama kuin ambulanssimiehet.

– Voisimmeko jutella? Kalle Pitkänen kysyi. Hänen sormiinsa olisi sopinut paremmin espressokuppi kuin Sillankorvan painava, harmaille viiruille kulunut muki.

– Ei täällä ainakaan. Enkä tiedä missä muuallakaan.

– Voisimme nähdä jossakin diskreetisti.

– Meinaatko, että salaisesti. Sitten varsinkin tulee ruumiita.

– Jossakin turvallisessa paikassa? Kalle kysyi. – Kahvilassa, kirjastossa.

– Missä kirjastossa sinä rauhassa juttelet. Ja tässä on kahvilaa riittämiin. Kilinää ja kolinaa kuulen ihan tarpeeksi. Sovitaan tapaaminen ja istutaan nenät vastakkain hienossa kafeessa ylähuuli maitovaahdossa ja siihen sattuu yksi apteekkari lisää. Se ajattelee heti, että tiedämme jotakin, mitä hän ei tiedä ja rupeaa soittelemaan kavereilleen. Tai tiedämme asian, jonka ainoastaan hänen pitäisi tietää. Ei kuule käy.

Meitä ei yhdistänyt oikeassa elämässä mikään.

– Mitä teet töiden jälkeen?

– Arvelin käydä Roskapankissa siiderillä. Sinne et ainakaan tule.

Pankissa Kalle Pitkänen olisi loistanut Pohjantähtenä pakasyössä. Näytti herralta. Olisi hävettänyt esiintyä sen näköisen seurassa.

– Onko näin. En ole ikinä käynyt. Kuullut olen. Farmaseuttini Ilkka käy siellä.

– Nyt on kiire.

– Soita apteekkiin ja kysy minua, Kalle sanoi.
– Vainaja kävi laulamassa täällä karaokea, sanoin. – Tuli sisään, lauloi Pettäjän tien ja lähti pois. Joskus ne kävivät meillä sunnuntaibrunssilla tai syömässä. Ei mulla muuta.

Pitkä-Kalle nousi pöydästä. Oli se pitkä mies.

– Jätä astiat siihen. Minä korjaan. Meillä ei asiakkaan tarte.
– Olisit sopivasti ulkopuolinen puhekumppani ja muutenkin.
Olit paikalla.

– Älä vänkytä. Jos joku näkee meidät supisemassa, päästään hengestämme mekin.

– Milloin vain.

– Katellaan.

– Voidaan puhua minun työhuoneessa. Tarjoan kahvit.

– Otan oman siiderin mukaan.

Kotimatalla mietin, poikkeaisinko Kallion apteekkiin vaiko enkö. Halusin ensin kotiin.

Minulla oli kiva kämppä Siltasaarenkadun ja Toisen linjan kulmassa olevassa Arenan talossa. Ikkunat olivat Ympyrätalolle päin ja näin Sossukeskuksen ja niiden välistä kaksi verivaahteraa ja oopperatalon seinän yläosaa Töölönlahden takaa.

Arenan talo on korttelin kokoinen punatiilinen linna. Kolmionmuotoisen talon jokaisessa kulmassa on torni. Yksi suora sivu on Hakaniemen torin puolella, toinen Ympyrätaloa vastapäätä ja kolmas suora pätkä on Toiselle linjalle päin. Talon on piirtänyt arkkitehti Lars Sonck, joka on suunnitellut myös Kallion kirkon. Taloa rakennettiin vuosikautia 1920-luvulla eikä se ollut tullut vielä kukaan valmiiksi. Koko ajan porattiin ja piikattiin.

Arenan talo oli televisiouutisissa harva se päivä. Se ja tori kävivät kuvitukseksi uutiseen kuin uutiseen. Hakaniemen tori kuvasti Suomea työväen ja köyhälistön vinkkelistä. Torin laidalla oli SAK ja Teollisuusliitto, torilla pidettiin Hurstin bileet ja vappumarssi alkoi Hakaniemestä. Todellisuudessa nurkilla pyöri virkapalkkaisia ihmisiä ja lounasravintoloita ja kuppiloita oli vierä vieressä.

Vuokranantajani oli Monika Honkajuuri-Timonen, hänkin apteekkari. Monika omisti yksiöitä ja pieniä kaksioita pitkin pääkaupunkiseutua eli fyrkkendaalia oli vaikka olisi ruvennut elättämään Leonardoa, josta hän kovasti piti. Leonardolla oli tanssiesitys lähestymässä kliimaksia, kun Monikan miehen kohtaaminen yltyi yltymistään. Musiikki ei ehtinyt loppua, kun Asko oli kuollut.

Eilen Monika tuntui hienolta ja lukeneelta naisapteekkarilta, tänään hän oli vain vainajan leski, ponneton ja ihmeissään.

Jäin seisomaan liikennevaloihin. Suojatien reunassa nuori äiti piti taaperoa kädestä kiinni ja opetti vihreää ukkoa ja punaista ukkoa. Lapsen takia ei passanut lähteä laukkomaan päin punaisia. Hämeentien puolen ikkunoista Oxygenol-mainoksen alla kerittiin pois jouluvalosarjoja, sähkökynttelikköjä ja Beetlehemini tähtiä. Joku seisoi A-tikkailla ja ojenteli apumikolleen vanhanajan punasamettista sydäntä, ankkuria ja tähteä.

Minulla oli sama setti pikkuisen kaksioni ikkunoissa. Remontin jälkeen sydän, risti ja ankkuri eivät mahtuneet yhteen ikkunaan olkkarin tapaiseen huoneeseen, vaan ne piti ripotella kaikkiin kolmeen ikkunaan. Ei ollut enää yhtä hyvä.

Perkeleellinen ikkunaremontti. Piti väen väkisin saada pikku-ruutuiset. Muka alkuperäiset. Muovia ne olivat tai selluloosaa. Olisi pysytty isoissa ruuduissa. Ne olisivat olleet helpommat pestä. Laskin kerran, että uudet, paksut pokat ja pienet ruudut vähensivät valoa kolmekymmentä prosenttia verrattuna vanhoihin, viisikymmentäluvulla vaihdettuihin ikkunoihin.

Taloon muuttaneet porvarinousukkaat ja museovirasto oli paha yhdistelmä. Ennen vakuutusyhtiö omisti talon asunnoista puolet ja vuokralaiset olivat tavallisia ihmisiä. Silloin ei nipotettu.

Yläkerran Timosillakin oli sydän, risti ja ankkuri.

”Stadilaisilla pitää olla”, Timonen oli sanonut, vaikka oli syntynyt Kuopion takamailta töllipahasta, saletisti ankeammista oloista kuin minä, kyläkauppiaan tytär Lieksan Jamalista.

Jos kävisin kotona vain suihkussa ja lähtisin Pankkiin. Väitettiin, että viina ei ratkaissut ongelmia. Kyllä se tuskaa lievitti. Ottaisin pari olutta ja tulisin kotiin. Kohta Ilta-Sanomissa Askon kuolema olisi ylimpänä keltaisella ja minulta kysyttäisiin paljastuksia ja totuuksia. Työkaverit utsisivat ja kyräilisivät.

Minut kutsuttaisiin milloin tahansa poliisikuulusteluun. Timosilla käyneet poliisit sanoivat, että piti tulla vaikka kesken työpäivän.

Minua oli kuulusteltu vain kerran aiemmin. Olin poliisien mielestä ja Ympyrätalon valvontakameran kuvan perustella nähnyt tägin spreijaajan, kun olin tullut yöllä kotiin. Sain, että en muista. Olin kännissä. Hyvä kun sain avaimen lukkopesään. Minulla oli omia asioita. Minun avo oli lähtenyt, ottanut

vuoteensa ja kävellyt. Oli suruja. Kaupunkikuvan vaaliminen ei kuulunut minulle. Minun puolestani jokainen sai maalata mitä halusi, oli yö tai päivä. En sanonut, mutta ajattelin, että spreijatkoot vaikka kaiken, kun vain jättivät kirkot, patsaat, pressanlinnan, museot ja muut tärkeät paikat puhtaaksi. Siinä oli raja. Eikä mulkun kuvia tai muita rivoja lasten näkösale.

Asiassa oli sellainenkin seikka, että tiesin, että tägin tekijä oli oman rapun kakara. Se oli sutannut tunnussanaansa pitkin Kalliota ja osoittaakseen anarkistisia taipumuksiaan pentu oli töhrännyt rohkeasti myös oman talon seinää.

Valot vaihtuivat ja äiti hymyili minulle kiitollisena. Yritin vääntää herttaista ilmettä naamalleni ja jatkoin matkaa.

Viktor oli Hesburgerin kohdalla harjaamassa tupakantumppeja. Moikattiin. Kiinteistöhuoltofirman Arenan taloon nimeämään huoltomiestä Viktoria kuulusteltaisiin myös, sillä hän kantoi likaiset astialaatikot huoltoautoon ja ajoi kuorman Sillankorvaan. Viktorin kuulustelemisessa poliisit vetäisivät vesiperän.

Viktorilla oli viattoman miehen kasvot. Meidän talkkari oli iso ja leveä, mutta kevytjalkainen mies. Jääkaappipakastin-sarjan miehet olivat raskaita kääntymään, mutta tämäpä askelsi kuin perhonen.

Ei sattunut vertaus kohdalleen. Mietin vain, että sängyssä Viktor ei varmaan röhnöttäisi päälläni koko painollaan. Niin kuin nyt olisin ollut hänen kanssaan naimaan rupeamassa.

Olisin ollut hänestä kiinnostunut, jos Viktor ei olisi ollut selvästi minua vanhempi.

Jokin Viktorin olemuksessa vitutti suomalaista poliisia. Aika monet kytät pulahtivat muodottomiksi kun täyttivät kolmekymmentäviisi. Ryhtiä ojennettiin lapaluista ja olkanivelistä, kun keskivartalo on kaurapuuroa.

Viktor oli komea, suoraselkäinen ja vahva. Hänellä oli valkoiset ja terveet hampaat, mikä oli ihme, kun ajateltiin, mistä hän oli kotoisin. Viktorissa oli karismaa, jos tarkemmin katsoi. Hän ei hikoillut, vaikka hiostettiin, oli sitten hiostajina talon vanhat akat, tärkeilevät nuoret miljonäärit tai Pasila.

Viktor osasi olla näkymätön. Kuka ties Viktor oli ryssän kätyri, joka antoi salaisia tietoja meidän nurkilta, kellareista, lukoista ja valvontakameroista ja ydinhenkilöistä, joita talossa asui. Niitähän asui.

Poliisien kannatti epäillä porvariporukkaa, joka istui Timosilla syömässä ja juomassa, valittamassa verotusta ja vittuilemassa vinosti toisilleen. Kaikilla meni tosihuonosti ja kaikki olivat suistumassa Apteekkareiden vaivauskassan asiakkaiksi. Monikan täytyi oikein pyytää, että ankeita aikoja pelkäävät miesvieraat keskittyisivät katsomaan Norwegianilla lennätetyn tanssitaitelijan sooloesitystä. Naiset kilpailivat Leonardon huomiosta, mutta miehet, he näyttivät kyllästynyttä naamaa juuri sillä rajalla, jonka hyväosaiset rikkaat osasivat. Asko sanoi, että se on alentuvaa ystävällisyyttä ja juuri ja juuri hyvän käytöksen puolella pysyvä ilme, jolla ilmoitetaan, että ei voi vähempää kiinnostaa.

Miesvieraat toivoivat, että loppuisipa tuo sätkyttely, että päästäisiin puhumaan oman alan asioita. Mistä Monika tänne

tuollaisen oli pieraissut. Verotusasioissa eniten äänessä oli paskantärkeä ukko, joka ei ollut apteekkari, vaan apteekkarin mies. Siinä oli mies, joka tiesi kaikesta kaiken.

Asko oli ainoa, joka ei valittanut vaan sanoi, että antakaa keisarille, mitä keisarille kuuluu ja Jumalalle, mitä Jumalalle kuuluu. Asko sanoi kerran, että mitä rikkaampi apteekkari, sen todennäköisemmin hän oli eronnut kirkosta. Väittivät harjoittavansa hyväntekeväisyyttä muuten, itse valitsemiinsa kohteisiin. Eivät avustaneet kuitenkaan.

Oli tutkittu juttu, että Yhteisvastuukeräykseen rahaa tuli eniten köyhimmistä kaupunginosista ja eiralaiset antoivat vähiten.

Vaikka olin keittiössä silloin kun Asko sai kohtauksen enkä nähnyt kunnolla, oli minulla korvat päässä. Kuulin, mitä ihmiset huusivat ennen kuin älysivät hillitä itsensä.

Mitäpä poliisille kertoisin. Olinko kuullut vai enkö ollut kuullut. Kertoisinko, että arseenitrioksidista puhuminen loppui kuin seinään eikä kukaan maininnut koko tökötistä mitään, kun haalarimiehiä alkoi vyöryä tupaan.

Asko ei kuollut minun pöperöihin, vaan niissä olleeseen arsenikkiin. Muut juhlissa olleet pysyivät hengissä ja se tässä ihmeellistä ja arvoituksellista olikin.

Olin selviytynyt elämäni aikana ties mistä. Nyt tuntui, että minut oli pantu käsittämättömään ja vieraaseen maailmaan, josta en saanut otetta ja josta en voinut paeta.

Tulin kotiin, kävin kusella ja pesin kädet. Heittäydyin sohvalle miettimään, soittaisinko Kalle Pitkäselle vai enkö soittaisi.

2.

Minun kannattaisi varmaan tehdä selvitys, kuka minä olen. Oikea nimeni on Airi Turpeinen. Ei minua sillä nimellä kukaan tunne. Niklas Herlin antoi minulle lempinimen Raaka-Araska, kun Roskapankissa istuttiin samassa pöydässä. Aika usein istuttiin. Mutta siitä on jo aikaa. Niko lähti, Arska jäi. Koulukavereistakin on lähtenyt jo kolmasosa.

Olen Raaka-Araska tai Arska, miten kukin haluaa.

Minua pidetään stadin friiduna, vaikka en sitä ole enkä yritä olla. En häpeä juuriani. Olen syntynyt Pielisjärvellä. Sen nimistä kuntaa ei enää ole.

Olen neljävitonen pieni ja laiha työn kuluttama akka. Ulkonäössäni ei ole kertomista, paitsi että minulla on luonnonkiharat hiukset. Auta armias, jos menen märällä päällä nukkumaan.

Koulupohjana minulla on senaikainen peruskoulu. Enemmän se oli kansalaiskoulu, sen verran vanhanaikaista meininkiä oli.

Olin kuitenkin erikoistapaus, sillä olin ainoa lapsi ja asuimme Jamalissa lähellä Lieksan keskustaa. Jaksoin käydä koulua,

kun ei tarvinnut kulkea Savolanvaarasta tai Hatusta helvetistä asti niin kuin serkkuni. Vanhemmat kustansivat emäntäkoulun Timitrassa ja ammattikoulun Kuopiossa, jossa oli hyvä ja arvostettu keittäjälinja. Kaksi kertaa sain Rajaseudun lasten stipendin.

Muutamaa vuotta myöhemmin kävin kylmäköksi Joensuussa. Illat ja viikonloput olin Pekka Kettusessa töissä, niin sain itseni elätetyksi ja koulut maksetuksi.

Nykyisin kaikki olivat kokkeja sukupuolesta riippumatta. Kun minä olin nuori, naiset olivat keittäjiä ja miehet kokkeja. Silloin puhuttiin täytenä totena, että mieskokki oli parempi ruuanlaittaja kuin naiskeittäjä.

Kesälomat vietin mökillä ja olin siellä kuin eri ihminen, aivan kuin en olisi Kalliossa tai Helsingissä koskaan käynytkään. Mökki oli vaatimaton kuusikymmentäluvun lopun lautamökki. Äidin oli puolet ja minun isän peruja puolet. Istuin laiturilla tai peräprutkussa ongella ja syksyllä sienestin ja marjastin. Sunnuntaibrunssille saatoin laittaa omistani kanttarellichutneytä, niin muuta ekstraa ei sinä päivänä tarvinnut ollakaan. Pakastin punaisia viinimarjoja kokonaisina terttuina ja koristelin niillä muutaman kerran vuodessa kääretorttuja. Pienellä ylimääräisellä sain syöjistä vakioasiakkaita.

Kiva oli olla kesällä maalla, mutta viimeisinä päivinä alkoi olla koti-ikävä. Kun aamukaste nousi portaille, oli aika lähteä kaupunkiin.

Joskus kävin jossain, etupäässä Turkissa tai Rhodoksella. Nizzassa olin käynyt kolmesti, mutta en enää pitkään aikaan.

Sillankorvassa eivät panneet pahaksean, että minulla oli omia hommia, päinvastoin. Hinnoittelin pärsäkertoimen mukaan. Minulla oli vastaukset valmiina, jos joku sanoi, että alakerran rouva oli saanut halvemmalla. Yleensä eivät paljastaneet hintoja toisilleen ja olisivat kilpavarustelleet, jos minä en olisi pitänyt rajaa. Ruuan piti olla hyvää, mutta ei kaikkea tarvinnut olla eikä liikaa. Naaman ja tukan laittamisessa oli sama asia. Jos oli aina kaunis, ei ollut koskaan kaunis.

Rouvilta tuli ideoita, joita sovelsin meillä Sillankorvassa. Esimerkiksi Rainbown venäläiset suolakurkut. Ne olivat halpoja ja hyviä. Käytin keitruuksissa pääasiassa kauppojen omia halpamerkkejä. Sulaa hulluutta työntää juustosalaattiin kallista sveitsinjuustoa. Niin kuin helmiä sioille viskelisi.

Jos asiakas halusi karjalanpiirakoita, tein ne Sillankorvassa ja maksoin vähän vuokraa. Vaikka meidän rapun rikkailla ihmisillä oli paljon astioita ja kokonaisia serviisejä, kukaan ei jaksanut krapuloissaan niitä pestä. Helpointa oli ottaa kaikki Sillankorvasta ja palauttaa likaisina. Pesin astiat joko omassa kotona tai töissä isolla Metoksella. Maksoin satasen astioiden vuokrasta plus korvauksen särkyneistä. Kaikki olivat tyytyväisiä. Harvoin särkyi mitään.

Rapussa oli aika paljon juhlia. Seinänaapurissa asui Children of Bodomin basisti. Tosin hän oli kaikkein hiljaisin ja eli kuin kusi sukassa. Niillä ei ollut ikinä aikuisten bileitä. Muutaman lasten synttäririkakun olin sinne tehnyt.

Nelosessa asui menevä missikansanedustaja, jolla oli julkkistuttuja. Hänen seinänaapurinaan oli pelimiljonääri

taiteilijavaimonsa kanssa. Pariskunta oli harvoin kotona. Kolmosessa viestintäneuvos eukkoineen ja toimittaja, jolla oli vähän väliä jokin kinkeripiirin kokous. Se laittoi aina Facebookiin, montako vierasta hänellä oli käynyt. Lapsen rippijuhlissa sille oli tärkeää, että heillä oli käynyt sataviisikymmentä ihmistä.

Minun yläpuolella kutosessa asuivat Timoset. Heidän yläpuolella oleva torniasunto oli täyspyöreä. Olisin tullut siinä hulluksi.

Timosten olohuone kuului tornimaiseen osaan ja ulkoseinä oli pyöreä. Asunto jatkui sekä Siltasaarenkadun että Toisen linjan puolelle. Heillä oli ikään kuin länsisiipi ja itäsiipi, joista huhuilivat toisilleen. Siipien kohdalla Timosten lokaali oli ylintä kerrosta. Minun boksi oli heidän länsisiivessä olevan keittiön ja Askon työhuoneen alapuolella. Askon työhuoneen olisi kai pitänyt olla ruokasali.

Asui meillä tavallistakin porukkaa syntymäpäivineen ja vanhojen aikojen muistelukokouksineen. Oli hienojen yhteiskoulujen ylioppilaita vuodelta 1970 tai 1980 ja jotain riemu ylioppilaita. Vieraita oli kymmenen, maksimissaan kaksikymmentä.

Mielelläni minäkin olisin ollut riemu ylioppilas tai vähemmän riemu. Ei olisi ollut haitaksi saada käydä kouluja enemmän. Pärjäsin kuitenkin kohtalaisesti.

Poltin ja joskus vetäisin känöset. Seurasin H.I.F.K:ta ja kävin aiemmin pelejä katsomassa. Eksä oli H.I.F.K.-fanaatikko. Se juttu loppuikin sitten siihen.

Tykkäsin miehistä, ja vaikka olin työn ja tupakin kuluttama maalaisakka, minulla oli lipska ögon, sanoi Herlin-vainaa aikoinaan. Olisi vain tullut joku, jolle taas lipskailla.

Timosen kuoleman jälkeisenä aamuna miehet eivät olleet päällimmäisenä päässä. Ensimmäiseen kahvitaukoon asti silmissä näkyi viivoja ja palloja. Verkkokalvo oli paremminkin tärykalvo.

3.

Soitin Kallion apteekkiin. Pitkä-Kalle pyysi, että tulisin vasta kuuden jälkeen. Sanoin, että en taatusti tule. Mitä Monika Honkajuuri-Timonen ajattelsi, jos näkisi minun livahtavan apteekkiin, kun se oli jo kiinni. Se tajuaisi heti, että vehkeilimme jotakin. Hän saattoi olla murhaaja. Myrkyttäisi minutkin. Arkun kantajina olisivat työkaverit Sillankorvasta, kaverit Pan-kista ja Pitkä-Kalle. Kaikki virkansa puolesta. Kukaan ei järin hersyvästi itkisi.

Kuulin, kuinka Pitkä-Kalle selasi pöytäkalenteria, nousi tuolista ja käveli ilmoitustaululle katsomaan työvuoroja. Puhelimen läpi kuului samat äänet kuin ennen vanhaan, kun Monika oli alakerran apteekkarina ja sovittiin juhlatarjoiluja ja muita töitä. Kalle sanoi, että seuraava päivä oli eläkepäivä ja apteekin kiirepäivä. Kolmen aikaan oli jo hiljaista. Rahansa saaneet olisivat jo kotona juopottelemassa.

Kysyin, oliko Pitkä-Kalle pitänyt henkilökunnalleen tervetuliaisjuhlan. Ei ollut, kun oli ollut sisäänajoja ja uudistuksia.

Hän sanoi, että ei ollut ottanut kokonaispakettia eikä apteekin toiminnallisen konseptin konsultointia, vaan oli tehnyt kaiken omin päin.

- En tajua mitään, sanoin.

- Kelan sopimus ja monet muut, uudet tietoliikenneyhteydet, operaattorien kilpailutus, robotit, varaston hallinta, uusi kameravalvonta ja muu toimitilaturvallisuus, vaihtomatot, kalustoa pitäisi uudistaa ja jossain vaiheessa vetoja.

Hän varmaan tarkoitti sähköjohtoja ja pistorasioita.

- Kehityskeskustelut, koulutussuunnitelmat, tätä riittää loputtomiin.

Kalle syötti minulle bisnesasioita herättääkseen luottamusta.

- Sano työntekijöille, että järjestät kekkerit. Olet ajatellut kreikkalaista naposteltavaa päivällä ja illalla takahuoneessa on lammasmoussakaa ja viinejä, jälkiruokia ja iloista yhdessäoloa.

- Meillä ei ole takahuonetta, Pitkä-Kalle sanoi. - On, mutta se on ankea.

- Tiedän.

- Tulee kalliiksi.

- Niin tulee. Panet verovähennyksiin. Joka tapauksessa, jos joku kysyy, olen tulossa suunnittelemaan bileitä, sopiiko?

- Tarvitaanko hämäysliikkeitä?

- Apteekkarit ovat pihää porukkaa. Et pidä tervetuliaisjuhlaa, jos tuntuu liian kalliilta. Kerro se henkilökunnalle. Laita lappu oveen: Liike suletu ei kanata. Joka tapauksessa sanot, että minä tulen laskelmien kanssa. Otan jotkut vanhat mukaan. Olen siellä kohta.

Tuntui kuin pääni olisi ollut irti ja se olisi ollut yläkerrassa katselemassa ja kuulostelemassa ja muistelemassa eilistä. Minä vain istuin ja olin. Välillä tuli järkevä ajatus, välillä mietin ihan hulluja, sellaisia ihmeilytyksiä, joita en kertoisi ikinä kenellekään.

Asko Timosella ei ollut lapsia. Monika oli nyt vielä rikkaampi kuin ennen. Askolla oli sijoitusasuntoja, osakkeita ja niitä struktuureja, joista puhuttiin uutisissa, kun pelättiin, että pörssit romahtavat. Minulla ei ollut osakkeita. Isällä oli valtion obligatioita sadalla tuhannella markalla. Äiti myi arvopaperin voitolla, kun isä kuoli. Minulla oli takataskussa, mistä ottaa. Ei paljon, mutta sen verran, että ei tarvinnut jonottaa julkiselle, jos vanhana piti leikata polvia tai lonkkia.

Hyvän päivän varaa piti myös olla. Muistaisin ikuisesti kun olin kulmalipun kohdalla katsomossa, kun Beckham teki maalin. Oli derbyottelu Real Madrid vastaan Atlético. Atlético oli yhden maalin johdossa ja alettiin olla lisäajalla. Siinä rupesi miljoonamiehetkin juoksemaan.

Askon viimeiset hetket olivat silmiäni edessä. Nyt ei ollut Beckhamin, Eric Cantonan tai Luis Figon aika. Ne miehet jäisivät minun mielessäni eloon. Askon muistaisin kuolleen. En ollut ennen nähnyt ihmisen kuolevan enkä ollut koskaan nähnyt ruumista. Isää en ehtinyt keskussairaalaan katsomaan ja sitten kun olin Lieksassa, hän oli ollut kolme päivää kuolleen, ja äiti sanoi, että älä enää rupea kurkkimaan.

Yläkerran apteekkarin kuolinkorahtelut, eritteiden purkautuminen ja kaikki häslinki, mitä tilanteessa tapahtui, kelasi päässäni kuin samaa traileria uudestaan ja uudestaan. Aivot

eivät päässeet kauheuksista irti. Olisin halunnut ajatella hyviä asioita. Minua ahdisti niin kuin silloin, kun televisiossa näyttivät miljoona kertaa Handmaid's Talen mainosta. Ihmiset olivat läpällään, kun näytettiin hirveyksiä, ja olivat omasta mielestään ajattelevaisia ja tietoisia. Yhdenlaista runkkautumista. Arvelin että olkoon enkä ruvennut seuraamaan. Nyt ahisti tosielämä.

Pitkä-Kalle kumarteli pitkänä ja laihana tiskin takana. Otsatukka heilahteli, kun se sanoi asiakkaille hyvää päivää ja kyllä on, hetki olkaa hyvä, onko valmiste tuttu, saisiko olla muuta ja näkemiin. Mitä lie Garnieria oli pannut päähänsä, väri oli pähkinänruskea. Paketissa luki tumma kullanuskea, 4.3. Työkaverille olin värjännyt samalla aineella.

Ilkka oli pitänyt joskus askelmittaria ja kertoi Pankissa, että oikein tiukassa työvuorossa farmaseutille tuli kaksikymmentäkuusituhatta askelta, paitsi jos lääkepakkaus putkahti torvesta, kuten joissakin apteekkeissa. Alakerran apteekissa juoksivat enemmän kuin Gigantin myyjät. Gigantissa enimmäkseen seisoi ja esittelivät. Intersportin myyjillä tuli paljon, kun ne joutuivat juoksemaan varastosta oikeankokoisia lenkkareita. Varaosamyyjät juoksivat Herttoniemessä muna punaisena. Olisi pitänyt mitata paljonko minulle kertyi. Pitäisin työtakin taskussa puhelinta, jossa olisi terveystappi päällä. En viitsinyt. En ollut some-ihminen.

Ilkka tuli kierreportaita alas. Sosiaalitulat ja apteekkarin työhuone olivat yläkerrassa. Näin, että portaat ottivat polviin. Olin katsellut sisäpihan tomutusparvekkeelta Ilkan kulkuja ja tunsin hänet vuosien takaa. Ilkkakin oli näköjään tulossa vanhaksi. Ilkka

oli lempparifarmaseuttini. Yritin päästä asioimaan hänen kanssaan ja yleensä hän nyökkäsi kollegoilleen, että hän ottaa minut. En minä tosin tarvinnut kuin Ibumaxia, Rennietä ja Mobilatia.

Ilkan kanssa tuli heitetyksi läppää.

Minusta apteekki oli törkyisemmän näköinen kuin mitä entisen omistajan eli Monika Honkajuuri-Timosen aikaan.

Pitkä-Kalle sai yhden asiakkaan pois ja aloitti palvelemaan seuraavaa. Kuulin keskustelun.

– Tarvitsisin sellaista, mikä auttaisi. Ostin Lifestä, mutta minusta se ei oikein tepsii. Olisiko teillä?

– Minkälaiseen vaivaan?

– Ei nyt ihan vaivaankaan, mutta. Vitamiinia, jotain multi. Tai hivennäisaineita. Ehkä jotain homeopaattista. Jotain, joka vahvistaa.

– Mitä pitäisi vahvistaa?

– No kun minä ostin Lifesta ja söin kaksi viikkoa eikä se minusta auta.

– Mitä se oli?

– Toinen oli ruusunjuurivalmistetta ja toinen, mitähän se nyt oli. Latinankielinen nimi, kasvin kuva etiketissä. Vogel.

– Minkälaisiin oireisiin te niitä otitte? apteekkari kysyi.

– Ei ne ole oikein oireitakaan.

– Tämä on apteekki. Täällä myydään lääkkeitä.

– Vastustuskyvyn ylläpitämiseen ja vahvistamiseen, asiakas sanoi. – Yleiskunnon vahvistamiseen se oli ja väsymyksen torjuntaan muistaakseni. Lyhentää nukahtamista ja ruusunjuurella on todettu laihduttavia ominaisuuksia.

- Jaahas.
- Ruusunjuurella on hoidettu ihmisiä jo monta sataa vuotta, asiakas sanoi.
- Ihmiset luulivat tuhansia vuosia, että Aurinko kiertää Maata, Pitkä-Kalle vastasi.
- Te ette hoida ihmistä kokonaisuutena.
- Ei kuulu apteekin toimialaan. Valitettavasti meillä ei ole toivomaanne valmistetta.

Menin väliin.

- Vieläkö disperiiniä myydään. Kaikenlaista humpuukia sitä pitää olla.

Pitkä-Kalle ohjasi minua yläkertaan, jossa oli taukotila ja apteekkarin työhuone. Sotkuisuuteen hän antoi selityksen.

- Saatu annosjakeluita. Kosovo-kasseja ja laatikoita on pitkin lattioita. Paikoissa on vielä järjestelemistä.

Kalle oli ristinyt ruudulliset lasikuitulaukut kosovo-kasseiksi. Muistin, kun televisiossa näytettiin, kun ihmiset joutuivat lähemmään sotaa pakoon seisovilta jaloiltaan. Jotkut olivat ehtineet kerätä tavaroita ruudullisiin kasseihin. Eräskin pukumies kulki ihmisletkassa pelkkä salkku kädessään. Uskaltaisinko sanoa, että sana kosovo-kassi oli liika ronski. Ikinä et voinut tietää, milloin itselle tulisi äkkilähtö. Kun oli ilmastonmuutos, muoviva meressä tai jos kaikki saisivat päähänsä lähteä Afrikasta hevonen helvettiin. Tulisi hurrikaani tai viidenkymmenen asteen helle tai maanjäristys. Ei tuollaisia puheita. Kosovo-kassi. Sivistynyt ihminen käytti väärä sanoja.

- Annosjakeluita? kysyin.

Olikohan Kalle kehveltänyt annosjakeluita Askon apteekilta ja saanut uusia asiakkaita. Monika oli jättänyt palvelutaloihin kalliimman tarjouksen kuin Asko ja jättänyt suosiolla annosjakelut Ympyrätalon apteekille.

– Siksi sinä tai farmaseutit ajelette pienellä sinisellä Opelilla pitkin katuja? jatkoin. – Viette valmiita lajiteltuja lääkkeitä eri paikkoihin.

Olin nähnyt Opelien Toisen linjan puolella kampaamon edessä siinä missä tykkäsin pakata Mazdaani, jos olin menossa mökille. Joskus Ooppeli huristeli pitkin Porthaninkatua sellaista vauhtia, että katkokävelijät olivat jäädä alle.

– Palvelutaloihin, liikuntarajoitteisille ja muille.

– Hyvä bisnes? kysyin, vaikka tiesinhän minä. Kun oli yksiöitä ja osakkeita ja lyhkäisen koron rahastoja riittämiin.

– Näin voisi sanoa. Nykyisin on. Alussa on työvaltaista. Nyt automatisoidaan, ajetaan softaa sisään ja robotit tekevät mekaanisen työn.

Otin pikkurepusta siiderini, jota Pitkä-Kalle tarjoutui avaamaan.

– Saan itse.

– Kahvia?

– Ei kiitos. Tämän juon, kun janottaa.

– Saisiko olla syötävää, Kalle kysyi. – Kävin K-Marketissa croissantteja ja karjalanpiirakoita.

– Anna olla, pärjään näin. Aattele, että K-Marketin miesnutturakassa pani viime viikolla SKA Pietari vastaan R Dinamo kakoksen kertoimella 7,80 ja voitti kymppin panoksella hyvät rahat.

– Noista olen ulkona.

– Joo, sinun ei tarvitse iskeä viimeistä korttia pöytään, kun sulla on muuta toivoa. Erikseen meikäläinen pohjasakka. Sano asiasi. Mulla oli kova työpäivä. Että ei mene koko ilta.

Pitkä-Kalle oli miettinyt Timosen murhaa. Asko oli kuollut arsenikkimyrkytykseen.

– Mistä sen tiedät? Kun poliisit tulivat, kukaan ei maininnut arsenikkia.

Kalle meni hankalan näköiseksi. Minua tympäisi. Olin vartti-tunti aikaisemmin lukenut netistä arsenikista eli arseenista eli arseenitrioksidista ja etsinyt Agatha Christien kirjoista tietoa arsenikkimurhista. Stylesin tapaus on ainakin, sen muistin ennestään, ja Paddingtonista 16.50 oli toinen, vanha äitini sanoi puhelimesta.

Olin kotona kirjoittanut ranteeseen sanan arseenitrioksidi. En olisi muuten muistanut. Ruuanlaitto oli kemiaa, mutta oikea kemia oli vaikeaa kaikkine alkuaineineen ja pitkine latinan-kielisin sanoineen. Sanoin sen Kallelle.

– Miten Christie pystyi omin päin opettelemaan kaikki. Kai sitä oppii, jos on pakko oppia.

– Apteekkarit ovat kemistejä, Pitkä-Kalle sanoi.

– Ja liikemiehiä. Naisetkin siis, meinaan.

Apteekkari Kalle Pitkänen sanoi haluavansa muistella Askon kuolinpäivää edes jonkun kanssa. Minä olin se Edes Joku.

– Toivottavasti tämä selviää äkkiä, hän sanoi.

– Oletko tosissasi. Kukaan Punaisen tornin ritarikunnan jäsenistä ei puhunut poliiseille halaistua sanaa.

- Kuka tuollaisen nimen on antanut? Kalle kysyi.
- Asko. Tiedätkö muuten, minkä väristä Viagra on sisältä?
- Itse asiassa en.
- Eli et pärjää puolikkaalla. Askon vitsi.
- Käyn alakerrassa katsomassa, että kaikki on kunnossa, Kalle sanoi. - Tulen kohta.

Asko-parka. Kohta hänet tuhkattaisiin, tuhkauurna lasket-taisiin Kallion kirkon holviin ja nimilaatta tulisi kirkon taka-seinään. Kallion kirkko oli siitä erikoinen, että se oli myös hautausmaa. Halusin, että minut haudattaisiin sinne sitten. Ei Honkanummelle. Kallion kirkkoon, silloin sai tuudittautua tunteeseen, että minua kävisi joskus katsomassa Edes Joku, vaikka se olisikin vain ohikävelijä.

Pyhäinpäivänä Monika kävisi kuuntelemassa, kun pappi lau-sui vuoden aikana kuolleiden seurakuntalaisten nimet ääneen. Parina ensimmäisenä vuotena Monika nousisi kotona ollessaan ylämäkeen, jättäisi ruusun maljakkoon, sytyttäisi kynttilän ja tuijottaisi Askon laattaa. Monika jatkaisi elämäänsä niin kuin taisi. Ensin olla möllöttäisi yläkerrassa suremassa ja kun saisi eloa itseensä, kulkisi matkoilla.

Kyllä hän tokenisi. Kerran Monika istui samassa ratikassa kun tulin Pankista. Hänellä oli muovikassi, jossa luki Suo-men Tanssitarvike. Ei se minulle ollut puhunut mitään, että trenasi.

En sanonut tätä Kallelle, sillä minusta asia ei kuulunut hä-nelle mitään. Minulle tuli helposti tunne, että miehet yrittivät kontrolloida naisten elämää.

Pidettäisiinkö yläkerrassa kemuja enää koskaan, kun keskustuksen henkilö oli poissa.

Herrojen juhlissa tapahtui kaikenlaista. Edellisellä kerralla apteekkari Mervi Hokkanen tuli tuntia liian aikaisin. Siinä oli kauneuskirurgian kukkanen, tosipahaksi mennyt tapaus.

Mervi ylvästeli, että kun he olivat kävelleet Marcon kanssa Aleksilla, Marco oli pysähtynyt Rolex-ikkunan eteen, osoittanut hienoa kelloa ja sanonut, että tuo sopisi Merville.

He eivät kuitenkaan ostaneet juuri sitä.

Neljäkymmentä timanttia, Mervi oli sanonut ja pyöritellyt rannettaan. Hän valitti, että kelloa ei voinut käyttää työpaikalla, tietenkään.

Asko oli kysynyt, eikö siitä näy aika.

En tiedä, mitä Merville oli enää mitään tehtävissä. Oli pullasutit silmäripsien paikalla, pusuhuulet, rakennekynnet, tukka värjäyty ja pidennetty, naama kireänä ja iho pullerona. Tisseissä oli täytettä ja ehkä se seuraavaksi ottaisi perseen. Rahaa oli. Bulevardin klinikalle upposi.

Uuteen kelloon oli uponnut myös.

Halusiko Hokkanen oikeasti olla sen näköinen, vai oliko hän luonut ympärilleen naamion. Oliko kauneusleikkaukset, sminkki ja meikki suojamuuri, että kukaan ei päässyt häneen oikeasti kiinni.

Kun Asko ei ollut kuulolla, Mervi huokaili olevansa rakastunut.

- Teillä oli sen seitsemän pussia ja kassia, Monika sanoi.
- Näytitte niin onnellisilta, Marco varsinkin.

Monika oli nähnyt Merviä ja Marcoa, kun nämä olivat tulleet Stockan Hullujen Päiviltä ulos. Mervi ei sanonut mitään.

Taas minä hyydyin muistelemaan Askoa.

Pitkä-Kalle nousi rappusia takaisin työhuoneeseen ja sanoi, että itsensä arseenilla tappaminen oli tuskainen ja kauhea kuolema. Helpompiakin tapoja olisi ollut. Timonen oli toisaalta teatraalinen ja mielellään seuran keskipiste. Iän myötä hänestä oli kehkeytymässä vaikea tyyppi eikä ollut mahdoton ajatus, että Asko valitsi juuri arseenin. Juhlissa olleet jäisivät miettimään, että kuolema saattoi olla murha ja joku paikallaolijoista tekijä. Heräisi epäluuloja, kaunaa ja läheisistä ystävistä vieraantumista. Paras ystävä saattoi olla oman puolison tappaja. Läheisille jäisi mietittävää, pelkoa ja paha olo. Ystäviä ja luotettuja ei kenelläkään yli viisikymppisellä ollut liikaa.

- Mitä varten, Kalle sanoi. – Mitä varten joku. En ymmärrä.
- Jospa te tapatte toisianne ihan piruuttanne.
- Voi olla, Kalle sanoi.

Kalle oli allapäin. Hän oli hiljaa ja katsoi minua tarkkaan. Hän puntaroi luotettavuuttani. Toisella puolella vaakaa oli hänen oman sydämensä taakka ja paino. Ymmärsin, mitä sydämen keventäminen tarkoitti. Se tarkoitti hetkeä, kun Kalle päätti luottaa minuun, veti henkeä, puhalsi ja rupesi puhumaan.

Hän selitti minulle bisnesiasiansa. Yhdellä on hyvä myyntipaikka ostoskeskuksessa, toisella kituuttava kivijalkaliike tai apteekki muuttotappioisessa kriisikunnassa, mikä tarkoitti paljon reseptilääkkeitä suhteessa käsikauppalääkkeisiin. Monesti kate ei riittänyt palkkakuluihin, joka meni lääkkeen hyllyttämiseen

ja asiakaspalveluun jälkitöineen.

– Samanlaista kuin ennen vanhaan apulannan myynti maa-
jusseille tai jos meillä Sillankorvassa tulee hävikkiä.

– Aivan, Kalle sanoi. – Ostoskeskuksissa myydään vapaakaup-
pan tuotteita, vitamiineja, hammastahnaa, laihdutuspillereitä
ja aurinkovoidetta. Niissä on paras kate ja ne voi myydä yhtiön
nimissä. Oikeat lääkkeet, sekä reseptilääkkeet että käsikauppa-
lääkkeet ovat aina apteekin tavaraa ja siitä maksetaan apteek-
kivero. Apteekki itsessään on aina yksityisyritys eli apteekkari
on ammatinharjoittaja.

– Minun isä oli liikkeenharjoittaja, sanoin. – Isällä oli Jamalin
kauppa O.Turpeinen. Kun isä vielä eli, äiti sanoi, että Onni oli
nolla ja hän oli piste.

– No sitten tiedät mistä on kysymys, Kalle sanoi ja oli taas
pitkään hiljaa.

– Apteekkari apteekkarin silmää nokkii, sanoin.

Minulle tuli kylmä, vaikka minulla olikin villapaita nahka-
rotsin alla ja lämmin sidukka pöydällä, jota arastelin siemailla,
vaikka tavallisesti en porvariporukan mielipiteistä välitä. Olisi
pitänyt sittenkin ottaa kahvi. Kalle oli ehkä ostanut kahvikoneen,
josta saa maitovaahtokahveja. Hän oli lattemies. Oliko ikänä
pitänyt naulapyssyä tai moottorisahaa kädessä.

Minulla, Sillankorvassa ja Timosilla oli vain tavallista suo-
datinkahvia. Asko ei sietänyt ruualla leikkijöitä.

– Toisella on kultakaivosapteekki ja toinen on köyhä ja kituut-
taa, sanoin. – Järvenpäässä oli kaksi apteekkia ja yksi sivuapteek-
ki. Väkeä kaupungissa on yli neljäkymmentä tuhatta ihmistä.

Asko muistutti aina, että kissat ja koirat päälle. Lieksassa on kymmenen tuhatta asukasta ja apteekkeja kolme.

– Minun ei olisi pitänyt aloittaa tästä aiheesta.

– Me puhuttiin nämä jutut Askon kanssa sataan kertaan, jatkoin. – Aurinkorasvat ja rannetuet eivät mene Lieksassa kaupaksi. Nicorette ostetaan Tokmannilta ja D-vitamiini on Pirkkaa. Parempiin potenssilääkkeisiin ei ole varaa. Ei sen puoleen, ei siellä ole ketä naida. Tasan ei mene onnen lahjat. Mutta jos Venäjän puolella käy parturissa, pitää olla viagrati mukana.

– Kondomit jäävät kotiin, Kalle sanoi.

– Toinen apteekkari joutuu seisomaan asiakaspalvelussa ja toinen sen kuin golfailee.

– Näinkö Asko sinulle puhui?

– Luin itse Apteekkari-lehdestä, sanoin. – Ensin on haastateltu maalaisapteekkaria, joka myy verensuonitautilääkettä aamusta iltaan vailla vapaapäivää, kun ei saa sinne hevonsuonitautien henkilökuntaa. Tilat ovat vanhassa lastulevytalossa, joita ei kannata enää korjata.

– Sellaista se on.

Annoin tulla suuni puhtaaksi.

– Seuraavalla sivulla on miljonääriapteekkareiden hienoja valokuvia Kontiki-matkoilta. Ei tämä ole minun keksintöä. Pelkääte marraskuun viimeistä päivää, kun Ilta-Sanomien raväyttää Katso kuntasi eniten tienaavat. Minä katsoin. Timoset keulilla etkä sinäkään ole matti kukkarossa, huomaan.

Kalle halusi vaihtaa aihetta.

– Jäikö sinua mietityttämään jokin? hän kysyi. – Pikkuasia, jota et kertonut poliisille ja joka on ruvennut askarruttamaan jälkeenpäin.

– Luetko sinäkin dekkareita? Teidän seurakunnalle olisi paras-ta, että Asko teki itsemurhan. Muuten te kaikki saatte huonoa mainetta.

– Ja elää epäluulossa koko ajan? Kalle kysyi.

– Murhaaja keskellänne, sanoin. – Minä olen viaton.

Nostin oikein kädet pystyyn, mutta laskin sitten kauniisti alas.

– Paitsi, että myrkkyy oli siinä mitä Timonen söi, myönsin.

Kalle ei vastannut.

Katselin ympärilleni. Sama Bilnäsin tai Boknäsin kirjoitus-pöytä, tosi epäkätevä nykyaikana, samat hyllyt, samat taulut ja sama itämainen matto kuin Monikan aikana. Monika ei ollut ottanut lähtiessään mitään mukaan. Uutta oli vain ergonominen työtuoli, tietokone ja kehystetty valokuva nelikymppisestä naisesta ja kahdesta murrosikäisestä työstä. Perhekuva. Soma oli.

– Vaimoni Emmi. Tyttäret Anne-Mari ja Helena.

– Kauniit nimet. Ja kauniit tytöt. Kaikki kolme. Minulla ei ole lapsia. Eikä mieskaveriakaan juuri nyt. Mitä sinun vaimosi tekee?

– Hän on juristi, Kalle vastasi.

– Juristi voi tarkoittaa mitä vain.

– Torin toisella puolella tarkemmin sanottuna, Kalle sanoi vaisusti.

– Meinaatko, että liiton juristi.

– Meinaan, Kalle sanoi.

– Eli olette eri leireissä.

– En haluaisi ajatella niin, Kalle sanoi.

Kalle sai ajatella, mitä halusi. Hän oli työnantaja ja kohta sitä paitsi ökyrikas työnantaja eikä mikään tavallinen yrittäjä, paikoillaan pysyvä kampaaja tai kuntotarkastaja, joka ei parempaa päivää näkisi. Vaimo oli työläisten edunvalvoja. Sillä lailla. Niiden oli parasta olla puhumatta työasioita kotona.

– Minun tuskin tarvitsee mainita, että olemme molemmat vaihtolovelvollisia.

– Mainitsit jo.

Kalle meni vaikean näköiseksi.

– Pidätkö salaisuuden? Kalle kysyi.

Siinä sitä oltiin. Mikä liikesalaisuus nyt tipahtaisi.

– Sinä kolistelit Sillankorvaan minua etsimään. Minä en tiennyt, että olet meidän talon uusi apteekkari.

Tiesin, että uusi apteekkari on vastaanottanut apteekin. Monika oli sanonut, että valituksi tuli neljäkymmentäkolmevuotias mies.

– Ensinnäkin oli väärä aika juhlia luopumista, Kalle sanoi.

– Tarkoitin Monikan eläkkeelle jäämistä. Sekä luopumisessa että uuden apteekin saamisessa on paljon työtä. Toisekseen Asko käyttäytyi oudosti. Hän puhui outoja ja istui koko illan paikoillaan.

– Asko ei kuule, sanoin. – Jos siitä sanoo, Asko suuttuu.

Ehdin jo unohtaa, että Asko oli kuollut.

– Enää tietenkään ei kuule eikä suutu.

– Hän ei noussut kuin kerran tai kaksi vessaan. Hän ei seurannut tanssiesitystä. Sinä passasit kaikki ruoat ja juomat hänen

eteensä ja silti et ole putkassa.

– Meinaat kiinniotta ja pidättämistä. Kolmantena päivänä olisi vangitseminen.

– Oho.

– Oho itsellesi. Arseenitrymixiä, vai mitä paskaa se oli, ei löytynyt mistään. Odota.

Minun piti luntata ranteesta.

– Arseenitrioksidia. Ei minun käsistäni, ei vaatteista, ei hiuksista, ei laukusta, ei ruuasta eikä astioista, ei mistään.

– Sitä ei löytynyt muualtakaan, Kalle sanoi.

– Minkä helvetin takia pitää pitää apteekkipurkkeja koristuksena kuin uhalla.

Minä en käsittänyt, että vanhan ajan purnukoille hommattiin rokokoo senkki, jota kutsuttiin myrkkyykaapiksi. Sinne pantiin vanhat rotanmyrkyt ja Täystuhot. Joku sai sitten kännissä idiksen sekoittaa vihamiehen kuppiin omat lantringit. Asko varsinkin osasi olla loppuaikoina ärsyttävä. Ennen lupsakka seuramies nimitteli vieraitaan ja puhui heistä rumasti, vaikka oli itse kutsunut kotiinsa. Pani käden suun eteen, hekotteli ivallisesti ja piti ystäviensä kustannuksella hauskaa.

– Sitä paitsi arsenikkijäämiä ei ollut kaapissa, Kalle sanoi.

– Jos kaikkien Suomen apteekkareiden koristemyrkkyykaapit tutkittaisiin, murhaaja paljastuisi saman tien, sanoin. – Ylönostetun purkin ympärillä on pölyrengas. Kiireessä sitä ei kukaan saa millintarkasti paikalleen. Varmasti jäisi jälkiä.

– Kaikki Suomen apteekkarit eivät olleet yläkerrassa, Kalle sanoi. – Miksi se tanssija oli kutsuttu esiintymään?

Mistä minä tiesin. Kalle oli eliittitaiteen kuluttaja. Ei sitä näkynyt kapakoiden tietokilpailuissa ja yhteislauluilloissa. Ylenkatsoi ihmisten omatekemiä cd-levyjä. Luki Hesarin arvostelut ja nautti taiteesta sen mukaan. Kaiken piti olla huippua. Kävi Ateneumin vaihtuvissa vaimonsa kanssa, mutta ei pysähtynyt graffitien eteen. Yksi kerta Amos Rexiä riittäisi sitten joskus, kun ei olisi jonoa. Paljosta vetoa, että hänellä ei ollut kirjastokorttia? Osti kolme kirjaa vuodessa Hesarin haastattelujen ja isojen kuvien mukaan. Emmi osti sille joululahjaksi Tieto-Finlandian ja Kalle Emmille Kauno-Finlandian.

Ihmisen silmä poimi kauniin ja ruman. Joskus on hyvä kääntää niskojaan ja katsoa, voisiko kaunistaa ja rumaa nähdä muuallakin kuin mistä oli tottunut niitä näkemään.

Olisi pitänyt olla toinen siideri.

– Karaokekone jäi käyttämättä, jatkoin. – Askolta jäi Pettäjän tie laulamatta. Monika oli yleensä säädöissä. Mervi lauloi aina Kuka keksi rakkauden. Se veti sen aika hyvin.

– Ei Aikuista naista kuitenkaan.

– Ei helvetissä. Asko ei sietänyt sitä. Paitsi Loirin laulamana.

Pitkä-Kalle sanoi, että murhaaja ei löytyisi ihmisten lem-pibiiseistä eikä Askokaan ollut laulun kautta jättänyt salaista viestiä. Minustakin se oli naurettava ajatus.

– Jos minulla olisi vihamiehiä, en murhaisi, sanoin. – Jäisin kiinni ja joutuisin vankilaan. Järjestäisin mahdollisimman pitkän ja kurjan elämän.

– Apteekissa ei ollut valvontakamera päällä, Kalle sanoi. – Kilpailutin. Vaihdoin firmaa. Uudet ovat myöhässä.

Toimitusvaikeuksia. Securitas vei vanhat kaksi päivää sitten pois.

– Hallelujaa.

Mikä kiire Kallella oli ollut. Ovet olivat olleet kaiken aikaa auki, kun tavaroita tuli ja kameravalvonta ei ole edes kallista. Sopimuksen olisi voinut irtisanoa ja muuttaa sitten kun muisti ja ehti.

– Kirjanpidon kannalta olisi hyvä olla päivälleen, Kalle sanoi.

– Minä olin vielä Monikan sopimuksella.

– Nätti lampunvarjostin, sanoin. – Näitä on Timosilla vaikka millä mitalla. On rypyttettyjä ja on poimutettuja, on sileitä, on hapsuilla ja ilman. On roosaa ja ruusuja. On sellaisia, joissa on katto ja sellaisia, joissa on vain ylhäältä avonainen lieri.

Kalle katsoi lampunvarjostinta kuin olisi pelännyt sitä.

– Pane valo päälle, niin näet, kuinka kaunis se on, sanoin.

– Sain sähköiskun, kun yritin, Kalle sanoi. – Katkaisijan suo-
jus on hävinnyt. Pudonnut varmaan lattialle ja siivooja vienyt.

– Osta uusi katkaisin Doramiassa. Se on Kolmannella linjalla.
Maksaa ehkä euron.

– Olen ajanut ohi. Näin kerran, kun Monika ja Asko tunki-
vat jalkalamppua auton takapenkille. Monika piteli käsissään
kangaskupua.

– Käsin ommeltuja kangasvarjostimia, sanoin. – Valo paistaa
pehmeästi eikä käy silmiin toisin kuin ledit. Minulla on yksi
lukulamppuna yöpöydällä. Sain Monikalta neljäkymmentävuot-
tislahjaksi. Jumalattoman kalliita, itse en raaskisi.

– Mitähän Emmi sanoisi. Se tykkää suomalaisesta klassikko-
modernismista.

- Sossut tykkäävät Alvar Aallosta, Muuramesta ja Marimekosta.
- Emmi ei tykkää Marimekosta.
- Hyvä.
- Niin minustakin.
- Timosilla on kauniin himo, sanoin. – Heillä on kodikas koti.

Tarkoitin Monikalla nyt. Yksin sellaisessa lokaalissa.

– Olen samaa mieltä, Kalle sanoi. – Vaikka en tiedä, mitä mieltä olen.

Minua meinasi ruveta itkettämään.

Timoset olivat omin päin laittaneet kaiken, vaikka heillä olisi ollut varaa sisustussuunnittelijaan ja he olisivat voineet antaa naistenlehteen kuvat ja haastattelun ja saada näkyvyyttä. He olisivat pärjänneet Suomen kaunein koti -kilpailussa.

– Tyttöjen huoneet ovat ruotsalaista, Pitkä-Kalle sanoi. – Ovat saaneet aina, mitä ovat halunneet ja oppineet samalla puusepiksi. Vaimolle pitää olla makua, josta ei lipsuta. Luulen, että Emmi ei ole nähnyt missään niin lämpöistä kotia kuin Askolla ja Monikalla.

– Sitä ei saa rahalla.

Moni haikaili käydessään, miksi ei ollut ottanut tai kerännyt samanlaista kuin Timosilla. Olisiko oltu kateellisia. Pitää olla makua, niin. Timoset olivat hyvän maun yläpuolella. Monika ja Asko olivat eläneet omaa juttuaan. Heidän kaveripiirissään oli ihmisiä, jotka koettivat elää toisten kirjoittaman reseptin mukaan. Mutta kun ei elämä niin mene.

Monika kertoi kerran, että Gloria Antiikin entiselle päätömittajalle oli tarjottu toimeksiantoja ostaa koti täyteen antiikkia.

Suitsait sukkelaan, ei itse keräämällä. Ennen kyselijät olivat Nokian optiomiljonäärejä, nykyisin pelifirmojen omistajia ja muita äkkirikkaita.

Oli paha asia, jos ihminen ei rakastanut kotiaan. Minä rakastin, mutta en panostanut siihen tarpeeksi.

Mitä Timosten kodista ajattelivat etelänmaalainen Leonardo, jolla kai ei ollut kotia missään, tai supisuomalainen Marco, heppu, jota Mervi Hokkanen laahasi perässä. Mies vaaleanpunainen villapaita hartioilla, hihat rusetilla leuan alla silittelemässä naisen kättä, katselemassa silmiin ja puhuttelemassa Honeyksi. Hani. Tyhjäntoimittaja.

Salapoliisiromaaneissa kaikilla ihmisillä oli naamiot. Kukaan ei ollut oikeasti sitä mitä oli. Kaikki kätkevät jotakin. Kaikilla oli salaisuutensa, yksityisiä ja omia, ja myös jonkun toisen ihmisen kanssa jaettuja. Salaisuuksien kantaminen oli raskasta. Salaisuuksien kantaminen oli raskasta myös sille, jolle ne uskottiin. Salaisuus uskottiin yhdelle luotetulle, joka uskoi sen taas toiselle luotetulle.

Marco oli Mervin Mummotunnelista löytämä toyboy. Timosilla Mervi oli unohtanut Marcon siihen paikkaan, kun näki tangotaiteilijan. Silkkimekkoinen Mervi kädet ylhäällä miehen kimppuun ja halusi tanssia parina heti kun Leonardon ensimmäinen taide-esitys oli päättynyt.

”Me the man. A woman is only... un espejo”, Leonardo sanoi ja katsoi anovasti Riittaa.

”A mirror, peili.”

”Si.”

Leonardo antoi Mervi Hokkaselle pakit. Tämä ei ollutkaan sekahaku.

Naiselle argentiinalainen tango oli varmaan aika helppoa. Pani mahdollisimman korkeakorkoiset kengät jalkaan, puristi pillua tiukaksi, tarjosi tissiä suuhun ja antoi miehen viedä. Ainakin se näytti siltä.

– Astioiden palautuksen olit järjestänyt Timosten makuuhuoneeseen vaatekaappien eteen, Kalle sanoi. – Edessä oli Alvar Aallon särmi. Omituinen huonekalu ja poikkesi Timosten tyylistä.

– Se haettiin lainaan alakerran toimittajalta, sanoin. – Viktor kantoi. Halusin, että likaiset astiat eivät näy.

– Lihalaatikot olivat lattialla. Yhden laatikon kulmassa oli paperia. En muista tarkkaan. Mieleen tulee kahviloiden sokeri-pötkyt. Tarkoitin pitkiä annospusseja hienoa sokeria.

– Oliko paperissa vieraskielistä tekstiä?

– Laatikon pohja oli märkä, Kalle sanoi. – Kai kahvia. Silloin en kiinnittänyt asiaan sen kummemmin huomiota. En muista.

Viktor ehti ajaa ensimmäiset likaiset astiat Sillankorvaan ennen kuin Asko kuoli ja poliisit tulivat. En osannut päättää, pitäisikö minun sanoa asiasta Kallelle. Ehkä se ei ollut tärkeää. Sitä paitsi Monika heitti Viktorille silloin tällöin viisikymppisen apumiehenä olemisesta. Pimeänä.

– Meillä Sillankorvassa on tavallinen pakattu palasokeri, sanoin. – Ostin duunista pari nyrkillistä kahdella eurolla aina siltä varalta, että isäntäväellä ei ollut entistä.

Olin pannut kuittikopion Timosten kansioon. Talletin aina kaiken. Verottajan kanssa sai vaikeuksia vain, jos itse niitä halusi.

Näin opettivat isä ja äiti ja näin opetti Asko Timonen, ja näin minä opetin, jos joku neuvoa kysyi.

– Timosille astiat tulivat puhtaissa lihalaatikoissa, sanoin. – Itse pesin astianpesulinjaston suihkulla ja harjalla ennen kuin otin käyttöön.

Pitkä-Kalle huomautti, että harva pani enää nykyisin sokeria kahviin. Minä olin nähnyt monta kertaa sellaisenkin ihmeen, että herrat pitivät pitkää lounasta alkukoocktaileineen, savustettuine lohineen ja viineineen, oli chateaubriandit voinapin kanssa, oli duchesse-perunat ja muita höystöjä, oli juomia, oli friteerattua camembertia, mesimarjahilloa ja Unkarin viiniä saavi. Kun tuli kahvin aika, napsuteltiin sormia ja viittilöitiin tarjoilijalle, että Hermesetasta. Juotiin Hermesetas-kahvit ja konjakit ja toisetkin Hermesetas-kahvit ja konjakit. Sitten oli vielä yhdet konjakit. Taksilla kotiin tunteja laskemaan. Ei autolla huomenna. Eukko saisi viedä aamulla töihin. Päätöksen kunniaksi löysätiin kravatti ja otettiin vielä tiukka illan viimeinen ja sammuttiin sohvalle.

– Timosten kahvipöydässä oli palasokeriastia ja hopeiset sokerisakset, ja hienosokeriastia, jossa oli hopeinen sokerilusikka, jatkoin. – Monikan mielestä oli oltava sekä hienoa että palaa. Asko käyttää kahvin kanssa hienoa sokeria. Käytti.

– Monika vannoi, että myrkkykaapin Acid.Arcenic-pullossa oli tanskalaista, toisin sanoen saksalaista Dansukkerin Siro-sokeria, Kalle sanoi.

– Kun Asko sai kohtauksen, käsi kai heilahti ja hän retkahti pöydän päälle, selitin. – Kahvi kaatui liinalle ja roiskui ympäri

pöytää. Monikan arvokas ristipistoliina kastui. Raivattiin äkkiä yhden naisvieraan kanssa pöytä. Etkö muista? Kiersimme liinan ja kauniisti kuppien alta pois. Se bisnesnaisen näköinen nainen auttoi toiselta puolelta, vaalea suora tukka ja silmälasit. Ei me silloin vielä tiedetty, että Asko kuolisi tuossa tuokiossa. Arsenikkimyrkytystä ei ole vielä virallisesti sanottu.

– Taru Salo, Kalle sanoi. – Monika myy firman. Toivottavasti Taru saa jatkaa toimitusjohtajana.

– Otin siivouskomerosta ämpärin. Huuhtelin liinaa kylpyammeessa suihkun alla ja panin likoon niin kuumaan veteen kuin kraanasta lähti. Arvelin, että Monika vie liinan Ympyrätalon Soliin arvotekstiilipuhdistukseen. Pöytä oli kuin mitään ei olisi tapahtunut, kun piippa-auto tuli.

Pitkä-Kalle kuunteli ilmeettömänä, mutta näin, että hän oli tarkkaavainen ja kuunteli jokaisella solullaan. Hänessä oli yhtäkkiä kaksi puolta. Hän oli sulkeutunut, aivan kuin kaikki hänessä olisi mennyt kiinni ja samalla hän kuunteli kaiken tarkkaan kuin oppiakseen kerralla uuden ja vaikean asian. Kalle keskittyi.

Sillankorvassa oli joskus samanlaisia työharjoittelijoita, mutta ne olivat harvassa.

– Varaliina oli jemmassa, jatkoin. – Salo osasi homman yhtä hyvin kuin minä. Pyöritettiin se kuten koulussa opetettiin. Liinan vaihto tapahtuu käden käänteessä. Asiakas ei huomaa mitään. Meillä oli keittäjälinjalla tarjoilun perusteet.

– Kaadoin kerran Savoysa viinilasin.

– Vein likaiset astiat keittiöön ja tiskasin ajattelematta muuta kuin mitä minun kuuluu ajatella. Se oli refleksi.

Kun minulta tilattiin juhlat, minun oli huolehdittava, että kaikki pelasi. Ruoka riitti, oli siistiä ja paikat puhtaina. En kuullut enkä nähnyt mitään paitsi sen, mikä kuului tehtäviini. Tielleni ei saanut tulla keittiöön eikä jäädä juttelemaan. Pystyin hoitamaan ison porukan, jos sain tehdä työni rauhassa.

– Samassa tulivat valkotakkiset. Ensihoitoyksikkö. Jatkoin hommiani.

Askon töllöttäjiä oli tarpeeksi. En tiedä, oliko ensihoitajilla sen helpompaa tuiskeessa olevien apteekkareiden kanssa kuin jos olisivat menneet normaaliin juopporemmiin. Ohjeiden antajia oli yhtä paljon.

Juhlissa minulla oli ihanat housut. Olin tehnyt löydön Hakaniemen UFF:ista. Maksoin viisitoista euroa. Vikkelät pitsitaskupöksyt. Niissä oli tekonahkaa tai kernin tapaista yhdistettynä mustaan kankaaseen, sivut olivat auki ja niissä kulki niittijono ja satiininauhasta korsettinyöritys. Lahkeiden suissa oli kimmallerusetit. Mustaa kaikki. Miten olikaan saatu kaikki niin tyylikkäästi samoihin juhlahousuihin.

Panin ne ihan turhaan. Ketään ei kiinnostanut, ei vieraita eikä Monikaa, eikä valkotakkisiakaan, jotka tulivat. Poliisia kiinnosti vielä vähemmän. Pasilan puhutteluun menisin harmaissa collegehousuissa, joissa luki Fuck You. Panin ne aina, kun vitutti.

Poliisin vakikysymys oli, oliko lomaa jäljellä ja mitä kuulusteltava tekisi kesälomalla. Sillä tavalla poliisi uteli, oliko kuulusteltavalla tulevaisuuden suunnitelmia eli näkikö kuulusteltava elämänsä jatkuvan normaalisti. Sitten kysyttäisiin, oliko uhri puhunut aikeistaan ja mitä leski suunnitteli. Jos henkilö

hautoi itsemurhaa, oli turha käydä parturissa ja hammaskiven poistossa, tai ajaa munakarvat ja tilata nuuskaa.

– Kumma kun sinua ei pidätetty, vaikka sotkit jäljet, Kalle sanoi.

– Minulla ei ole syytä tappaa ketään. Ei varsinkaan vuokranantajani aviomiestä ja hyvää keitring-asiakasta.

Siemaisin siiderini, nousin ylös ja vedin nahkarotsin päälleni.

Pitkä-Kalle saatteli minut etuovelle. Olin jo ulkopuolella, kun otin muistilehtiöni esiin ja kailotin kovalla äänellä, että jos lihapullia laitettaisiin kuitenkin kuusikymmentä, kolmekymmentä valkosipulilla ja kolmekymmentä ilman. Pyörittelen kaikkiin persiljaa. Kolmekymmentä baklavaa, etteivät vain lopu kesken. Kalle nyökkäili ja toisteli ”Teemme näin” ja että hän kirjoittaisi minulle tarkempaa listaa. Heitin repun selkään.

4.

Arska keikautti reppunsa toiselle olalle. Apteekkari Kalle Pitkänen jäi seuraamaan Arskan kulkua C-portaan eteen ja ravisteli samalla tuulikaapin maton ja lakaisi lumet. Apteekin edessä oli pieni porras ja sivuun rakennettu luiska, jonka käyttäminen vaati apuvälineillä kulkevilta taitoa ja mäkihyppääjän keskittymiskykyä. Monika oli asennuttanut niin hyvän ja leveän luiskan kuin oli sallittua. Luiska oli kaupungin, taloyhtiön, apteekin ja museoviraston kompromissiratkaisu eli käyttökelvoton.

Arska pysähtyi raitiovaunukatoksen kohdalle. Hän kokeili povitaskua kuin miehet ja noukki pienestä pussista jotakin huu-
lien väliin. Sitten hän otti toisesta taskusta lompakon kokoisen ruskean pussukan ja rupesi askartelemaan. Sätjän kääriminen onnistui häneltä seisaaltaan kaikki tarvittavat tavarat käsissä.

Chillin myyjä oli myös tupakkatauolla ja tuli juttelemaan Arskan kanssa. Kolmanneksi kaveriksi tuli talon huoltomies Viktor, joka ei tupakoinut. Viktor näytti olevan ylitöissä. Kiinteistöhuollon paku oli seisonut Toisen linjan puolella, kun Kalle

oli poikennut Porthaninkadun kulman K-Marketiin hakemaan croissantteja ja piirakoita. Arskalle ei ollut kelvannut syötävä.

Arska kääntyi ja näki Kallen, jätti savukkeen huulten väliin, siristi silmiään ja näytti kaksin käsin samanlaista elettä kuin jalkapallovalmentaja näytti nuoremman tyttären joukkueelle. ”Rauha, rauha.”

Häivy, hullu. Pää alas. Mene pois.

Arska käänsi hänelle selkensä.

Kärkäs nainen tämä Arska. Elänyt ilmeisesti kovan elämän. Pippuripussi, sanoisi Hemingway.

Kalle varmisti kahvasta, että etuovi oli lukossa. Se oli samanlainen refleksi kuin Arskan jatkuva pöydän pyyhkiminen.

Hän nousi takaisin työhuoneeseen, vetäisi tulostimesta arkin puhdasta paperia ja otti työtakin taskusta vihreävalkoisen kynän, jossa luki Cialis Lilly. Kynä oli pudonnut pari kertaa lattialle ja suttasi.

”Letkua jälkeä”, Kalle ajatteli.

Samassa soi puhelin. Kalle vastasi karjalanpiirakka suussa. Emmi kysyi, miten kauan Kallella menisi töissä. Syövätkö he tyttöjen kanssa keskenään. Tytöt olivat tulleet harkoista ja kiukuttelivat isän poissaoloa ja ruuan myöhästymistä.

– Menee vielä, Kalle vastasi. – Lupasin vastata yhteen tarjoukseen. Oma vika, kun tein hätäpäissäni tarjouspyynnön.

– Ei ole pakko vastata. Mikä firma se on?

– Pharma Concepts, apteekin tietoliikennejärjestelmät. Se on Mentosin ja Med-Resin kilpailija, ärhäköityi kummallisesti ennen Askon kuolemaa. Ennen se oli enemmänkin Askon

harrastus. Bisnes, johon hänellä oli meininki ruveta.

– Paljonko niitä mahtuu markkinoille? Emmi kysyi. Ääni oli terävä.

– En tiedä, Kalle vastasi. – Minua Pharma Concepts ei oikein vakuuta. Yrittävät saada softansa koekaniiniksi. Pilottihanke, tässä lukee. Juuri kun Asko kuoli.

– Taru-parka, Emmi sanoi. – Miten hänelle nyt käy.

– Tulen niin nopeasti kuin voin.

Kalle kirjoitti otsikoksi: Timosten juhlat

Hän listasi henkilöt:

Asko Timonen, Ympyrätalon apteekkari, vainaja

Monika Honkajuuri-Timonen, Kallion apteekin apteekkari, emerita, leski, edeltäjäni

Taru Salo, Pharma Conceptsin toimitusjohtaja

Mervi Hokkanen, Kauppatorin apteekkari, miten pärjää siinä?

Marco, edellisen sulhanen, miesystävä tai muu vastaava, sukunimestä ei tietoa

Riitta Jokela, Siltamäen apteekkari

Jyrki Jokela, insinööri, edellisen mies

Leonardo, kiertävä tanssitaiteilija

Raaka-Arska, Sillankorvan kokki

minä Kalle Pitkänen, Kallion apteekin uusi apteekkari

Oliko Askon kuolema itsemurha vai murha? Kuka on murhaaja? Miksi?

Lista oli valmis. Viipaloisiko listan silppurissa vai säilyttäisikö ja ottaisi mukaan. Salkkua ei penkoisi kukaan. Ei salkkuun. Siihen tulisi huonot karmat. Hän kammosi nimelistaa, jonka itse oli juuri kirjoittanut. Hän ajatteli pahoja asioita.

Apteekkarikunnassa oli tavallisesta elämästä vieraantuneita, rahan pilaamia, originelleja ja omanarvontuntoisia ihmisiä. Hän oli ollut tähänastisen työuransa proviisorina muiden apteekteissa. Kallion apteekki oli hänen ensimmäinen apteekkinsa. Näinkö nopeasti hänkin kasvaisi kieroon. Ennen ei tarvinnut miettiä surmatöitä.

Kalle kuittasi lähtönsä takaoven kulunvalvontatauluun ja kaarsi Toiselta linjalta kohti Eläintarhanlahtea. Hän käveli rannan hiekkatietä, nousi rautatien ylittävälle riippusillalle ja päätti Villa Kiven kohdalla, että tänään hän kiertäisi Töölönlahden myötäpäivään, vaikka illalla myötäpäivään kiertäessä oli se ikävä puoli, että kävelytien yli viiletti enemmän rottia. Töölönlahden kaakkoismutkassa niitä oli eniten. Pohjoispuoli oli puhtain, vaikka kyllä sielläkin oli. Aamulla hän oli tullut myös myötäpäivään eli oopperatalon kautta.

Syksyllä oopperatalon seinän valkoiset viuhkat olivat vaihtuneet iltaisin violeteiksi kukkasiksi ja lehdyköiksi. Oopperatalo oli ulkoapäin ruma ja valotaideteos yhtä ruma. Onneksi joulun aikaan ja vielä vuoden vaihtumisen jälkeen seinä oli hehkuvan punainen. Toivottavasti eivät vaihtaisi väriä takaisin violetiksi. Keväällä saisi olla raikas, vihreä kuvio.

Kunpa Emmi olisi tehnyt pastaruokaa. Hänen teki mieli karkeaa vehnää, pieniä tomaatteja, valkosipulia, rucolaa ja

mozzarella. Olisi sittenkin pitänyt ottaa pizzat Da Vincistä ja ajaa Opelilla kotiin.

Autoa tarvittaisiin annosjakeluun aikaisin aamulla. Voi kun uskaltaisin pitää kahta autoa. Ei vielä, ei ihan vielä.

Hänen täytyisi katsoa, pysyisikö hän tilitoimiston laatimassa budjetissa ja malttaa mielensä.

Sitä mukaa kuin matka edistyi, veri rupesi kiertämään ja keho lämpeni, hän rupesi kuulemaan uudestaan lauseita, joita ihmiset olivat puhuneet Monikan läksiäisjuhliissa.

Asko: Jos sinun lampaanpaska- ja lillukanjuuriuutteesi ovat lääkkeitä, maksa niistä apteekkimaksu.

Asko: Ikinä et saa Ympyrätaloa etkä mitään muutakaan. Pidän apteekin täyteen ikään tai niin kauan kuin pystyssä pysyn ja jos en pysy, annan äidille hoitomääräyksen.

Monika: Et viitsisi.

Mervi: Minä isken tuon miehen.

Monika: Mitä varten Taru on niin hiljainen.

Asko: Myyn kenelle haluan.

Leonardo: See you soon with you rich friend. I want marry her.

Asko: Voisiko joku kääntää.

Asko: Tai puhua kovemmalla äänellä.

Jyrki: Meidän apteekissa.

Mervi: Teidän apteekissa? Sinulla ei pitäisi olla sen kanssa mitään tekemistä.

Leonardo: It it a joke. No llores. Te quiero.

Taru: Anna olla.

Riitta: Mi dolor.

Asko: Et tule sitä ikinä saamaan. Älä unta näe.

Jyrgy: Ennen osallistuin apteekin toimintaan enemmänkin.

Asko: Auttoiko?

Raaka-Arskka: Monika, pärjäätkö. Käyn tupakalla.

Monika: Onneksi pääsen vapaaksi.

Mervi: Onko kenellä tupakkaa. Minulla jäi Marlborot toiseen käsilaukkuun.

Monika: No kun ei.

Mervi: Kuuluisi olla, jos olisi niin kuin ennen vanhaan tai Downton Abbeyssa.

Monika: Kaupat on auki.

Asko: Sinä et pärjää, vaikka saisit kultakaivoksen. Mämmäät kaiken.

Taru: Mitä kokki ajattelee. Onneksi tuo kintunviskoja ei ymmärrä suomea.

Asko: Viimeiset juhlat.

Monika: Isä, et viitsi pilata tätä nyt. Nämä on minun juhlat.

Asko: Kuule, mikä sinä olet. Marko. Marko mikä Marko. Sinä varmasti olet lukenut aika paljon, mutta uskallan väittää, että minä olen lukeneempi kuin sinä. Näen ansaintalogiikkasi. Minua et petä.

Taru: Ihana ilta. Ystävät koolla.

Asko: Elämä on teatteria.

Joku: Apua!

Joku toinen: Sydänkohtaus!

Kolmas: Aivoinfarkti. Ambulanssi!

Minä: Arsenikkimyrkytys.

OLISIN PITÄNYT SUUNI KIINNI

Joku: Arsenikkia! Herrajumala, tuo on arsenikkimyrkytys!

Joku: Ei kai kellään enää ole.

Minä: Minä soitan. Parempi kuin yksi soittaa.

Joku: Ei kai kellään. Kaikilla. Nyt turpa kiinni ja soittakaa proviisoreillenne, että hävittävät myrkyt helvetin äkkiä. Jos kennellä on apteekissa vanhaa ketunmyrkkyä tai sormustinkukkaa.

Joku: Ai vessanpöntöstä alas vai.

Joku: Osaako joku antaa tekohengitystä.

Joku: Sinä ja sinun tekohengitys.

Joku: Voisiko joku panna musiikin pois. Ja tuo voisi lopettaa loikkimisen. Riitta! Kuuletko, sano sille, että lopettaa. Saatana, kusessa ollaan kaikki.

5.

Aamulla Kalle soitti tilitoimistoon, jonka kummallisella tavalla Roope Ankkaa muistuttava entinen omistaja sattui olemaan paikalla nuorempiaan auttelemassa. Herra Ankalla oli aikaa ottaa Kalle vastaan ja keskustella, oliko Pharma Conseptsiin luottamista etenkin nyt, kun omistaja oli siirtynyt tuonilmaisiiin.

Kalle oli empinyt tavarantoimittajan valintaa jo ennen Askon kuolemaa. Hän ei ollut vakuuttunut yrityksen kotisivujen mainoslauseista. ”Innovatiivinen ajatusjohtaja.” ”Me mahdollistamme, että alan yrittäjät voivat viettää vapaa-aikaa ilman huolta yrityksen toiminnasta.” Kallen mielestä apteekkien toiminta-ajatuksena ei voinut olla apteekkarien huoleton vapaa-aika vaan toimiva lääkejakelujärjestelmä.

Apteekin saaminen oli ollut Kallelle lottovoitto kuten se oli kaikille ensimmäisen apteekin saajille. Oli hienoa päästä pois Siltamäen proviisorin paikalta, kun siellä ei aina tiennyt, oliko pomona Riitta vai tämän mies Jyrki Jokela. Jyrkin käyntikortissa luki ”Johdon konsultti”. Jyrgy oli pilkunnussija ja juoksuhullu,

sosiaalisesti toistaitoinen työtön diplomi-insinööri, jota henkilökunta vihasi. Riittaa ei pystynyt suojelemaan kukaan. Siihenkin olisi pitänyt olla osaamista.

Jyrki Jokela oli saanut pilkkanimen Jyrgy pikkujouluissa, joissa runsaskätisen tarjoilun oli järjestänyt homepaattisten valmisteiden maahantuojat. Kotiin viemisiksi kaikki saivat joululahjan. Jyrkille osoitetussa paketissa luki Für Jyrgy. Riitta Jokela ei ottanut homepaattisia valmisteita myyntiin toisin kuin ystävättärensä Mervi, joka varauksettomasti uskoi käärmesalvoihin ja kolmeen kymmeneen kertaan laimennettuihin itikan sylkiin.

Kalle halusi tietää, kumpaa kahdesta markkinajohtajasta Roope-setä suositteli. Hän vakuutteli itselleen, että hänellä oli pätevä syy pyytää Roopelta konsulttiapua. Hänellä oli toinenkin, vähintään yhtä mielenkiintoinen syy, Asko Timosen kuolema.

Roope Anka istui johtajanpöydän takana. Kuluneiden silmälasien sangat olivat löyhällä ja korvatupsut pidemmät kuin Kalle muisti. Mustan, nyt jo vihertävän puvuntakin rinnoilla oli valkoisia roiskeita. Ikämiehen silmät vuotivat.

– Sinuna olisin varovainen, vanha pieru sanoi. – Yritys on ruvennut syyttämään bisnesjargonia, jota minä en ymmärrä tulkienkaan kanssa kun tulkit eivät itsekään ymmärrä. Nämä täällä, jotka nyt vetävät firmaa. Minä käyn tiistaisin ja torstaisin katsomassa, pärjäävätkö, ja silloinkin vain pyydettyä. Jos unohtavat pyytää enkä tule, soittavat perään, olenko kuollut vai toinen jalka hoitokodissa.

– Sinua ei kaada mikään.

– En käsitä, mikä Timoseen viime metreillä meni. Vanhuus varmaan. Suunnitteli milloin Pharma Conseptsin myyntiä, milloin kasvattamista. Tulisi uusi johto, uusi strategia. Perkele näitä. Jos Taru Salo ei olisi ohjaksissa, Askoa ei olisi pidätelty mikään. Pilataan toimiva bisnes. Kasvu, kilpailustrategia, markkinoiden hallinta. Apteekkareita ei hallita. Ne hallitsevat itse itsensä, lukeneet, sivistyneet ihmiset.

– Jotkut rupeavat rönsyilemään.

– Näin on, poika, Roope Anikka sanoi. – Heitäkään eivät muut hallitse. Eivät kuuntele järkipuhetta. Tekevät mitä haluavat ja metsään menee.

– Mitä on järkipuhe?

– Pidä elinkeinotoiminnan kulut ja yksityismenot tarkasti erillään, Roope-setä sanoi. – Jos käyt vaimosi kanssa New Yorkissa ja poikkeat apteekkiin, se ei ole opintomatka. Ei myöskään, jos tuot sieltä apteekin oveen kyltin ”Open” ja ”Closed”. Näitä on nähty.

– Otan onkeeni.

– Ole kollegiaalinen, mutta ei liikaa, älä suojele ketään, pidä apteekki puhtaana ja seiso tiskin takana tarpeeksi. Pysy ajassa, mutta älä lähde kotkotuksiin. Maanviljelijän vai mitä maatalousyrittäjiä ne ovat, tärkein työväline on saappaat ja lapio.

– Panen korvan taakse, Kalle sanoi. – Kiitos.

– Askoa ja erästä suurempaa ajattelijaa lainatakseni annat Jumalalle sen, mikä Jumalalle kuuluu ja keisarille sen, mitä keisarille kuuluu, Roope sanoi.

– Saanko kysyä, oliko Timosen kuolema sinun mielestä murha vai itsemurha?

– Perheasia. Älä sekaannu siihen.

– Mutta.

– Mutta seuraava asiakas odottaa eteisessä. Hoida omat asiiasi. Niissä on sinulle tarpeeksi.

Kalle nousi tuolista. Roope Ankka kätteli istualtaan. Vasta silloin Kalle Pitkänen huomasi, että kirjanpitotoimiston mui-
noinen johtaja istui pyörätuolissa. Hän ei ollut pannut aiemmin merkille.

Seuraava asiakas odotti vuoroaan sukkasillaan. Hän oli marokkolaissyntyinen apteekkari Hassan Moumen. Hän nousi aulan sohvalta ja tuli käsi ojossa tervehtimään. Hassan Moumenia ei kiinnostanut vapaa-aika vaan työ oikeiden lääkkeiden kanssa. Hän jos joku oli Venäjällä opiskellessaan nähnyt väärennettyjä lääkkeitä, humpuukihoitoja, suojelurahoja, yllättäviä veronkantoja ja maksuja.

Roope Ankka kutsui marokkolaisen peremmälle. Hassan Moumen oli oikeassa tilitoimistossa.

Kalle Pitkäsellä oli muutakin asiaa Pharmadomuksen ta-
loon. Ratakadun ja Annankadun kulmauksessa oli lankaliike Menita. Emmin käskystä Kalle kysyi, onko Anu paikalla. Tur-
baanipäinen nainen tuli takahuoneesta, ja Kalle antoi hänelle Emmin kirjoittaman lapun. Vaimo oli pyytänyt tuomaan Addin pitsipyöröpuikot numero 3, pituus 80 cm. Puikkoja ei ollut varastossa. Anu soitti Oulunkylän myymälään. Puikot tulisivat kuljetuksessa viimeistään seuraavan viikon maanantai-iltana.

Kalle antoi Emmin puhelinnumeron ja pyysi lähettämään tekstiviestin, kun puikot voi hakea.

Kalle sanoi ensiksi Emmin nimen.

– Ai Emmi, Anu sanoi puhelin kädessään. – Meillä on Emmin numero. Hänellä on täällä Rowanin lankatilaus auki. Ei ole vielä tullut. Harmin paikka. Ihan hävettää.

Kallella oli nälkä. Marokkolaisapteekkarin näkemisestä ilahtuneena hän päätti käydä syömässä jotain etnistä. Jos hän kävelisi Iso Robaa ja menisi Fredan Istanbuliin. Hän voisi ajaa sitten kolmosen ratikalla Siltasaarenkadulle.

Omalla autolla ei kannattanut lähteä keskustaan pyörimään, kun Ratakadulta ei saanut ikinä parkkipaikkaa. Kerran Kalle oli joutunut jättämään autonsa rantaan Café Ursulan eteen, kun ei suosiolla ajanut Erottajan kalliosuojaan. Hän oli saanut opetuksen. Jos ei olisi ollut tyttöjen harkkoja ja apteekin annosjakeluita, hän ei olisi tarvinnut autoa lainkaan. Viimeksi eilen illalla hän oli keksinyt perusteluita, että perheessä tarvittaisiin kaksi autoa. Kalle punastui.

Sininen Pikkuoopperi! Ei hän antaisi sitä pois. Siihen oli melkein tunneside. Tyttöille siitä olisi hyvä ensiauto. Tyttöille! Taas minä isottelen. Suunnittelen suuria. Suunnittele, ihminen, saat Jumalan nauramaan. Yksi auto riittää.

Kalle Pitkänen pysähtyi ottamaan käteistä. Automaatin ja K-Marketin edessä parveili romanikerjäläisiä.

Elämän tarkoitus on saada parempi tulevaisuus sekä itselle että perheelle. Minä ajattelen niin ja niin ajattelevat nuokin, jotka seisoskelevat tuossa. Kaikki ihmiset ajattelevat samalla

tavalla. Toivo paremmasta on ihmiskunnan yhteistä omaisuutta.

Ajatuksissaan hän oli törmätä Tanssikoulu Clara Blomqvistin ständiin. Kuvassa oli tuttu kaveri, Timosten toissapäiväisissä bileissä esiintynyt tanssitaiteilija.

Kalle kyyristyi katsomaan tarkemmin. Samannäköisiä show-esiintyjä oli lomakohteet pullollaan. Kuka esitti rummutusta, kuka flamenco, kuka muuta tanssia. Kaikki olivat hoikkia, pitkälihaksisia, hyvin venytelleitä miehiä ja kaikilla oli tummat silmät. Tällä miehellä oli ujo katse. Miten se tangoon sopi. Siinä kai miehen piti olla hidalgo ja machomies.

Kuvassa mustahuivinen Leonardo oli vievinään Blomqvistiä. Olivat niin otsa otsaa vasten, kuolettavan intohimon tähden siihen paikkaan kuolemassa. Kurssit vasta-alkajille joka tiistai klo. 20.00. Pitäisi lukea kello eikä klo. Hankala aika. Blomqvist varasi tietysti itselleen parhaimmat ajat. Kysy myös yksityistunteja. Aito argentiinalainen opettaja Maestro Leonardo Sánchez. Privat lessons.

Kalle muisti Leonardon kopsautukset ja nitkautukset, naisten ihastuneet ilmeet ja tyrmistyksen, kun suuri artisti Leonardo olikin ottanut toiseen tanssiinsa huivin pois päästään ja riehui voimakkaan punaisessa mekossa. Kalju kiilsi ja silmät näyttivät entistäkin isoimmilta. Huivin alta seksikkäästi näkyvät hiussuortuvat olivatkin muutamia harvoja, liian pitkiä ja liian mustalla värjättyjä haivenia. Nuorelta pojalta näyttänyt taiteilija oli viisissäkymmenissä oleva mies. Leonardo oli kuitenkin aito, Kalle ajatteli. Toisin oli viime lomalla, kun hotellin iltashowna oli kahden itäeurooppalaisen tanssijaneidon muovinen esitys.

Rytmiä oli rummuttanut miesparka, joka muistutti vanhaa sirkushevosta. Sopi kysyä, kuinka kauan mies jaksaisi.

Kuinka kauan jaksaisi tämä Leonardo. Hänen täytyi kärsiä kovista selkä- ja jalkakivuista. Missä kunnossa olivat polvinivelet. Arvattavasti nelostasossa, luut luuta vasten. Missä mies leikattaisiin ja kuka maksaisi. Millä hän ja muut hänen kaltaisensa eläisivät vanhana.

Apteekkari Riitta Jokela, Kallen entinen työnantaja, oli seisunut kahden metrin päässä Leonardon mekon helmoista ja sopertanut. ”Dolor.” Riitta oli kärsinyt kivuista myös.

Kalle soitti summeria. Portti avautui ja Kalle kiersi opasteiden mukaan vasemmalle, nousi pihakuiluun ja jyrkkiä portaita toiseen kerrokseen. Leonardo tuli avaamaan. Tango räikyvä käytävään. Bandoneon soi. Kappale oli Astor Piazzolan Adios Nonino. Se oli soitettu Hollannin kuninkaallisissa häissä. Kalle oli katsonut häiden nauhoitusta Emmiin seurana. Emmi itki kilpaa argentiinalaisen neiti Maximan, tulevan kuningattaren, kanssa.

– Wait, Leonardo sanoi. – Un minuto. Lección. Lesson.

Minuto venyi melkein puolituntiseksi. Kalle odotteli roko-koota mukailevassa plyysohivassa, jonka jousitus antoi periksi.

Tanssikoulun omistaja oli taikonut vähällä rahalla elegantin tunnelman. Odotusaulassa oli samaa lämpöä ja levollisuutta kuin Timosten kodissa. Takaseinä oli tapetoitu kirjastotapetilla ja seinän molemmin puolin oli himmeäkiiltoiset pitkät verhot tupsurenksuineen. Kallen mielestä verhot olivat viisikymmentä senttimetriä liian pitkät. Noita täytyisi nostella ja imuroida yltä ja alta.

”Kokoamisnauha”, Kalle muisti äidin joskus sanoneen. Nauhat oli vedetty messinginvärisiin pidikkeisiin. Kehystetyt ranskankieliset tanssidiplomit kiersivät seinien yläosaa. Kaikki olivat viisikymmentäluvulta ja niissä luki Monsieur Åke Blomqvist. Sohvan takana oli suurikokoinen rouva Leena Blomqvistin muotokuva. Hän oli ollut kaunis nainen ja oli varmaan vieläkin.

Kallen vatsa kurni. Mitä hän täällä teki. Töitäkin olisi ollut. Viimein liukuovi avautui ja tanssisalista tuli paksu ja punakka mies sädehtivän vaimonsa kanssa. Mies rojahti Kallen viereen vaihtamaan kenkiä. Nainen jutteli maestrolle lomaespanjaksi.

– En olisi ruvennut, jos olisin tiennyt, mies sanoi. – Näyttää juutuupissa, että tuossa vain kävellään ja nainen panee välillä jalat ristiin. Helvetti kun rupeaa itse yrittämään. Jaana on onnensa kukkuloilla ja nyt pitäisi päästä Buenos Airesiin lisää oppimaan. Tangofever kuulemma. Toivon, että tämä olisi taas yksi kärpänen. Kuolisi ensimmäiseen vastoinkäymiseen.

– Nilkan nyrjähtämiseen? Kalle ehdotti.

– On käyty kokkikoulut Kiinassa ja yritetty harrastaa vaelusta. Kaupunkilainen hienohelma teltassa tai metsäkämpässä, kun ei ole bideesuihkua. Enemmän se on Stockmannilla kuin ulkoilmassa. Melontaretki oli kaiken huippu.

Mies heitti pitkän kenkälusikan lattialle ja puuskutti ylös tuolista.

– Askeleiden opettelu maksaa satasen per tunti ja meikäläinen ei edisty yhtään, hän jatkoi. – Minun pitäisi viedä Jaanaa ja ainoa opetus, jonka Jaana on saanut on ”Wait!”. Tonnilla on

nyt väännetty ja basic-askelsarjassa ollaan. Kuvioita on miljons. Miljons, sanoi tämä jannu, joka yrittää päästä eukosta eroon kuten huomaat.

Kalle katsahti naista ja Leonardoa.

– Kahden tulen välissä, raukka, mies sanoi. – Yrittää olla rakastettava vaimolle ja kohtelias minulle, kun tietää, että minä maksan. Kumarra toiselle, niin pyllistät toiselle.

Lopulta pariskunta oli saanut tanssikengät pussiin ja toppa-takit niskaan. Naisen ääni kaikui portaikossa.

Leonardo kyseli.

– Lessons? Tango?

– No.

– Vals-tango? Salsa? Si? Signor? Signora y Signor?

– Nou. Nou.

– No?

Maestro osasi vain muutaman sanan englantia. Pitkä-Kalle tajusi, että hänen olisi pitänyt valmistautua paremmin Leonardon haastatteluun. Mitä hän loppujen lopuksi kysyisi. Ehkä oli parasta vain heittäytyä tuttavalliseksi ja odottaa, että Leonardo saisi ilmaistua tavalla taikka toisella vaikutelmansa ja tuntemuksensa keikasta, jonka aikana asiakas kuoli.

Suomen, englannin ja espanjan sekasotkulla ja Google Kääntäjän avulla Kalle sai kerrotuksi, että hän oli paikalla, kun doctor Timonen kuoli kesken Leonardon performanssin.

Leonardo vastasi nopeasti.

– Viva y muerte. Lo mismo. Un lado y un lado, hän sanoi, nosti kätensä ja käänteli kämmentä ylös ja alas.

– Mi producción. Viva y muerte. It is the tango. Viva y muerte.

Pitkä-Kalle näytteli ymmärtäväistä, vaikka hän oli eri mieltä. Elämä ja kuolema olivat Leonardon mielestä saman asian kaksi puolta. Ajatus oli typerä. Elämä jatkui. Kuolema ei jatkunut. Kun se tuli, loppui kaikki. Niin kauan kuin oli elämää, tuli aina seuraava aamu. Se tuli murheista ja menetyksistä huolimatta. Kuolema pysäytti kaiken. Kuolema ei jatkanut töitään, kun se oli yhden elämän selväksi saanut. Arska olisi sanonut saman ajatuksen sanoilla ”se on laaki ja vainaa”. Kallea hymyilytti.

– Life and death, paljonpa minä tästä nyt kostun.

– Yes. Yes! Life and death! Lessons?

– No. Only questions.

– Suomi poliisi questions. Me dancer. Not interested questions. Suomi tango good, tango Argentino my life, hole my life, my corazon, mi pasión, viva y muerte. Wait a moment.

Leonardo otti puhelimen.

– YouTube, wait, You see. Me, Leonardo Sánchez, mi arte, Piazzola, Ferrera. Astor Piazzola, classic, You know.

– Si. Niinpäs näkyy.

– Lessons? Me. Good teacher. Leonardo Sánchez. Wife, girlfriend, woman?

– No, Kalle vastasi ja korjasi äkkiä. – Yes. Si. But no.

– Okay. What you want me?

– Women? Lot of women, You? Mujeres? Muchas mujeres in Finland?

– Si, Leonardo vastasi, mutta ei näyttänyt tyytyväiseltä.

– Naiset, naissia. Soomi. Too much. No peace. Mujeres locas.

– Hulluja naisia, Kalle myönsi.

– Hulu, hulu, kaikki hulu. Nainen noori hulu, minä vanhha.

Vanhha hulu, minä noori.

– Si.

Leonardo koputti päätään.

– Kaiki hulut. Mina visikymenta. Mina tango, ei nainen. Mina peace, ei nainen. Sina kahvi?

– Ei kiitos, Kalle sanoi. – Sinullako ei ole Suomessa naista?

Leonardo levitti taas kätensä, nosti olkapäitään ja käänteli kämmeniään ylös ja alas.

– Comme si, comme ça. Sinä ei Suomi poliisi.

– Monika ja Asko Timonen olivat minun ystäviäni. Minä olin juhlissa.

– Monika y Asko, mis amigos.

Kalle kysyi Google Kääntäjän mikrofonin avulla, oliko Leonardo nähnyt Monikaa Askon kuoleman jälkeen.

– Ei ole.

– Taru?

– Ma ei teata Taru.

– Mervi?

– Ei teata, Leonardo sanoi ja levitteli käsiään. – Taru, Merfi, ei tieta.

Mervi oli halunnut tanssia Leonardon kanssa, mutta tämä oli kieltäytynyt. Kalle veti sormillaan kasvoja kireämmälle ja venytti silmiään.

– Tämä Mervi.

– Hulu. No ei hulu. Tansikoulu asiakas. Merfi y Marco, asiakas.

Merfi ei hulu. Minä hulu. Paljo raha Merfi. Mina vanha. Ei Merfi mina.

– Riitta ja Jyrki?

– Mina ei teata.

Ovisummeri soi. Leonardo painoi avaimen kuvaa ja sanoi.

– Asiakas. Lessons. Tule sina con nainen tango lessons. Asiakas. Sina huva asiakas. Te kaikki very rich. Very rich women, Monika, Merfi, Rita.

– Miten kauan sinä olet asunut Suomessa? Kalle kysyi vielä. Hän ajatteli, että ulkomaalaiset osaisivat sen lauseen suomeksi, kun kaikki sitä kuitenkin aina kysyivät.

– Kusi kuukauta.

– Where are you from?

– From Buenos Aires. Now busy. Go!

– And you live in Buenos Aires?

– No. In Athens. My job is in Athens. Theater Roxanne and teaching tango, salsa y bachata. See you later.

– See you later, Maestro Leonardo. – Hasta luego.

Ei aivan hukkareissu, Pitkä-Kalle ajatteli. Jotkut asiat olivat selvinneet, jotkut asiat jäivät hämärän peittoon. Olisi ollut mielenkiintoista saada tietää, missä Asko ja Monika olivat Leonardoon tutustuneet ja kuka hänet oli raahannut Suomeen. Kalle keksisi Kallion apteekkiin liittyvää asiaa ja soittaisi Monikalle.

6.

Edessä oli perjantain karaoke. Annoksia menisi satunnaisesti, enimmäkseen makkarapannua. Ehtisin valmistella sunnuntain brunssia. Suunnittelin, että panen herkkusienet marinadiin, leipaisen charlotte russen kääretortut, huokaisen punakaali-coleslawn ja työnnän uuniin lihapullat tai kasvispihvit. Ne piti tehdä Sillankorvassa paikan päällä, home made. Ihmiset maistoivat tukun lihapullat ja vegepihvit. Paistoaikaa ei tarvinnut vahtia. Uunit olivat viimeisen päälle tietokoneohjattuja ja ajastettuja, mutta hommaan sai särmää, kun säätö lämpötiloja ja paistoaikoja inan.

Paprikasalsa olisi jo valmiina. Työkaveri oli huolehtinut sen. Paljon muuta ei voinut etukäteen tehdä. Pakasteet olivat Moilasan raakapakasteita ja chiabatta Rainbowta. Vihannekset ja hedelmät tulivat misoina. Niille ei tarvinnut näyttää veistä.

Nousin viidennen ja kuudennen kerroksen väliselle parvekkeelle. Ovessa oli lappu: Kaikenlainen polttaminen kielletty. Parvekkeella ei ollut lippaa, kutosen sisäpihan puolella asuvat

olivat kai poissa ja seitsemännen kerroksen asunto oli tornissa kaikki ikkunat kadulle päin. Yhden röökin jos äkkiä vetäisisin.

Monika väitti saavansa migreenin tupakan ja kannabiksen hajusta, viimeisestä varsinkin, mutta ei sitä kukaan tavallisesti pössytellyt, bileissä korkeintaan. Monika oli toistamiseen poliisikuulustelussa. Savu ei häiritsisi ketään.

Sisäpihalla Ilkka oli tumppaamassa tupakkaansa omaan kippoon, kääntyi ja vaappui apteekin sisäovesta sisään.

Sitten kolahti. Kirkas raudan ääni, kun se kolahtaa betoniin. Jotain putosi viereeni, viiden senttimetrin päähän minusta.

Tavallinen kirvesmiehen vasara, josta toinen sakara oli poikki. Ensin halvaannuin. Sitten katsoin ylös. Ei ketään. Ei siellä voinut olla ketään, kun siellä oli vain lukossa oleva ikkuna seitsemännen kerroksen tasanteella ja sen päällä katto.

Ryntäsin käytävään.

– Mitä helvettiä? huusin ja kurkistelin ylöspäin. – Kuka siellä on?

Iso ja jylhä Viktor seiso vieressäni. En ollut kuullut hänen askeliaan, vaikka hän painoi ainakin satakymmenen kiloa.

– Mikä hjätä? hän kysyi.

– Hätä perkele, joku pudotti vasaran minun päähän.

– Minä katson.

Viktor hypähti seitsemänten kerrokseen, minä raahustin perässä. Sydän hakkasi ja tuntui, että minulla ei ollut enää aivoja päässä.

Seitsemännen kerroksen laajalla porrastasanteella oli romuja, vaikka meillä ei olisi saanut olla kynnysmattoakaan

käytävässä, ei lastenvaunuja eikä mitään. Se oli palotarkastajan määräys. Tasanteella oli valkoinen nahkasohva, karvamatto ja viherkasveja, ehkä silkkikukkia, mutta silloin en sitä ajatellut.

Sohva oli tyylikkäästi vinottain. Viktor kauhaisi sen pois paikaltaan. Sohvan takana ei ollut ketään eikä mitään.

– Olenko minä hullu? kysyin.

– Sitä minä en tieta. Misä vasara on?

– Parvekkeella.

Mentiin parvekkeelle.

– Minun vasara, Viktor sanoi, nosti vasaran silmiensä eteen ja tarkasteli sitä kuin taivaasta olisi pudonnut ihmeellisen hieno ja kallis pyssy. – Tämä on minun pakista. Minun oma vasara.

Minun oma vasara! Jos minä katsoisin, mitä tarroja ja kai-verruksia sinun työkaluissasi on, tietäisin niistä kaikki Uudenmaan remonttifirmat ja alihankkijat. Sinun peltipakissasi ei ole muuta omaa kuin sinun peltipakki ja sekin on puna-armeijan omaisuutta.

– Tästä puutuu toinen piiki. Minulla on kaksi vasaraa.

– Mitä varten se putosi minun päähän?

– Minä en tieta. Hjuva että ei putonut teitän päähän. Oneksi meni ohi.

– Hyvä, että en kuollut.

– Se on hjuva. Oletteko te shokissa? Ruikiiko pissa?

– Mitä?

– Niin, teilla se pissa, tiip tiip tip?

– Ei ruiki, sanoin. – Mistä sinä olet tuollaisen sanan oppinut kuin ruikkia.

- Yksi kollega työmaala opeti. Ei sanonut pissa vaan sen ruman sanan.

- Ruikkiiko kusi. Ei ruiki. Kuka pääsee katolle?

- Ei kuka. Minä, isännöitsijä ja masinist joskus, totta kai. Katola monta ilmastointikonet. Joskus njet rabotajet. Remont.

- Mistä se sitten putosi.

- Minä en ymmärrä. Ei voi olla lumenputotajan vasara. Tämä on minun, totta kai. Joku on varastanut pakista. Minä en tieta, koska en nainut.

- Nähnyt.

- Totta kai. Nähnyt.

- Jos joku oli ullakolla ja odotti minua.

- Miksi joku olisi ullakolla. En ymmärrä. Sinne ei pääse ilman lupaa. Ullakko on pylyssä.

- Pölyssä.

- Niin mina sano. Pylyssä. Helposti syttyy tulipalo. Asukaat ei pääse eikä kukaan ilman isännöitsijän lupaa.

- Joku siellä oli.

- Ei ollut. Kova töö otota. Kylmä. Jos seiso siellä yksi tunti, on kuollut. Kukaan ei jaksaa otottaa kylmäsä. Miksi teidät pitäisi tappa. Te tietä liikaa asioita? Oleteko te liian rikas? Teilä ei ole mies. Kukaan ei tapa.

- Niin miksi?

- Ottakaa sata grammaa votkaa ja yrittäkää levätä. Minä tutkin ullakon luukun ja vasaran.

Votkaa. Ei perhana kun olisinkin voinut narskauttaa puna-korkkisen auki. Piti lähteä töihin. Jos vasara oli unohtunut

räystäälle viime talvena ja hiljalleen valunut alas räystäskourun pidikkeisiin, ja lopulta kun tömäytin parvekkeen ovea, se putosi. Jos koko tapaus oli vahinko.

Ei se voinut olla niin, koska vasara oli Viktorin. Viktor ei ollut viime talvena vielä tässä talossa töissä. Miksi se kulki niin äänettömästi.

Jos seitsemännen kerroksen asunnosta hiipi joku, joka halusi listiä minut. Mutta kun minä en tuntenut niitä, eivätkä ne tunteneet minua. Lakimiespariskunta kuulemma. Viattomia ihmisiä. Tai olivat jos olivat.

Sanoin Viktorille, että pärjään. Minun oli pakko lähteä töihin. Kävin sisällä hakemassa rotsin, repun ja röökkit. Minulla oli tapana mennä töihin viimeistään varttia ennen vuoron alkua, että ehdittiin vaihtamaan muutama sana ennen kuin työkaveri lähti kotiin. Nyt en enää ehtisi.

Jos vasaramies tuli kutosesta, Timosilta.

Jos olisin älynnyt käännähtää, olisin nähnyt, kuka livahti ovesta.

Asunnossa ei voinut olla ketään.

Timonen itse oli vainaa ja Monika Timonen oli koko ajan menossa, poliisikuulusteluissa, papin luona ja arkkuja katselemassa.

Jos siellä on vieläkin joku.

Nousin yläkertaan oven taakse kuulostelemaan. Vaikka olin asunut talossa jo kymmenen vuotta, tajusin ensimmäisen kerran, että parveketasanteelta ei näkynyt hissikuilun takana olevalle ovelle eli Timosille.

En uskalla soittaa ovikelloa. Jos murhaaja aukaisee oven ja kuristaa minut.

Ei siellä ole ketään.

Vai onko.

Viktor jätti minut yksin.

Kuuluuko mitään.

Minulla ruikkii kusi.

Painan korvan oveen.

Timosilla on meidän rapun ainoat tuplaovet ja messinkikylytit. Honkajuuri-Timonen & Timonen. Ovessa on sydänkoristeet ja musta tarra: ”Ingen reklam Ei mainoksia”. Ruotsiksi. Niin kuin mainoksia jakavat penikat tai ulkomaalaiset osaisivat ruotsia. Tarra on tullut varmaan ruotsinkielisen Huustasplaadetin mukana. Timosille tulee se.

En voi pidättää pissaa. Valuu ja valuu ja Monikan ja Askon tuplaovien edessä on lätäkkö.

En pääse töihin.

Näen filminä, että olen nuorena liikkana Joensuussa ja minun pitäisi olla koululla. Olen ollut keskiviikkona diskossa, enkä mene torstaina kouluun. Isä ja äiti kaartavat parkkipaikalle ja nousevat Volvosta. ”Äänilevyjarru-Volvo”, nauroin aina isälle, kun toivoin, että hän vaihtaisi auton ja pääsisin Lieksaan brassailemaan.

Onneksi rullaverho on alhaalla. Kurkin sivusta ja näen, kuinka äiti nostaa takapenkiltä pärekorin ja ruokakassin ja isä kantaa vessapaperikassia ja isoa pahvilaatikkaa. He ovat ostaneet minulle pölynimurin. Koulupäivä oli ohi ja minun olisi pitänyt olla kortteerissani, kuten isä vuokrayksiötäni kutsui. Olen minä,

mutta vieläkin krapulassa, tukka rasvaisena ja aamutakki päällä. Olen polttanut sisällä. Kämpä on sekainen, peti auki ja tiskit tiskaamatta.

Hiivin kyyryssä eteiseen ja istun selkä ulko-oven välioiva vasten ja yritän olla hengittämättä.

– Saatana, missä se on, isä sanoo käytävässä oven takana.

– Pimputa uudestaan, äiti sanoo. – Jospa se on suihkussa eikä kuule.

– Suihkussa. Ennen vanhaan riitti...

– Pimputa, äiti keskeytti. – Jos se on joutunut paistamaan kyljyksiä tai siivoamaan silliä koko päivän.

– Ei aukaise, isä sanoo. – Ihan varmasti se on sisällä.

– Jos on sattunut jotakin.

– Ei ole. Se ei vain ei halua laskea meitä sisälle. Saa olla viimeinen kerta, kun ajan Jamalista tänne.

– Ei se ole kotona.

– Varmasti on. Tunnen luissani, että pentu on metrin päässä.

Etkö sinä muka, vaikka olet sen äiti. Lellinyt sen tämmöiseksi.

Minua hävetti vieläkin. Sydän hakkasi.

Olen korva Timosten ovelta ja ruikin kusta. Sydän jytkähtelee niin että kylkiluihin ja kurkkuun sattuu.

Minulla on tunne, että sisällä on joku. Vaikka Askon ja Monikan kämpä on yli 170-neliöinen, minä tunnen niin kuin isä tunsikin pikkuisesta vuokrayksistään ovien läpi, että olen lähellä. Lapsena susi kävi yöllä vain sillä nurkalla, jossa oli vanhempien parisänky.

Timosilla on joku, liikkumatta, sydän kintaan peukalossa

peläten omaa hengitystään ja jos jokin narahtaisi vaikka vain itsestään.

Odotan. Odotan eikä mitään kuulu. Odotan eikä aika riitä odottamiseen, kun pitää lähteä juoksemaan torin viertä ja töihin. Voi itkun vittu. Vitun vittu. Kädet tärisevät. Vartti aiemmin olin päästä hengestäni. Miksi.

Viktor tulee. Ottaa puhelimen ja soittaa Sillankorvaan. Sanoo, että olen sairas.

– Henkenvarasa.

Olen hengenvaarassa. Shokkitila. Viktor kysyy, missä meidän tööterveys on. Hän veisi minut meidän työterveysasemalle, ei, parempi on suoraan sairaalaan.

Minä juoksen ja juoksen, että en myöhästy töistä.

En minä juokse. Olen kotona, jalkojen alla on monta tyynyä, Viktor istuu vieressä ja kieltäytyy antamasta juotavaa, vaikka minua janottaa. Viktor tietää, että shokissa olevaa ei saa juottaa. Ovi käytävään on auki. Tänne on tulossa hoitajat ja minulla on H.I.F.K:n verhot ikkunassa.

Viktor sulkee ulko-oven samalla kun käy puhelinkeskustelua sairaalapäivystyksen kanssa. Akuuttia tarvetta ensihoitoon ei ole. Ei kannata tulla sairaalaan. Myöhemmin ja jos siltä tuntuu täytyy kääntyä oman työterveyslääkärin puoleen ja pyytää lähete psykologille. Paitsi jos nyt jotain pahempaa. Olisi hyvä tarkkailla.

Menkää helvettiin kaikki. Se olen vain minä, Raaka-Arska, jota ollaan murhaamassa. Ensin Asko, sitten minä. Odottakaa perkeleet, että saatte pari raatoa lisää ja sitten pillit vinkuen tänne, Arenan taloon, Siltasaarekatu 11, C-rappu.

7.

Kallen puhelimeen oli tullut viesti. Hän huomasi sen vasta, kun oli sulkenut apteekin.

”Tule käy meinattiin tappaa Arska.”

C-rapun edessä oli tupakoitsijoita.

– Pitäisi olla savusukeltaja, että pääsee läpi, Kalle sanoi ja katui heti.

Kulmilla liikkuvat ihmiset ja hihnassa kulkevat ja häkissä kannettavat Tessut ja Pontukset olivat hänen asiakkaitaan. Kaikista kukkaroista, lompakoista, rahapusseista, takataskuista tai nyrkeistä annetut kelpasivat. Jokainen pankki- ja luottokortti kävi. Ihminen sai olla vaalea tai tumma, köyhä tai rikas, sairas, terve, muukalainen tai samarialainen, ihan sama. Hänelle jokainen euro oli yhtä arvokas. Osa asiakkaista joutui punnitsemaan rahojaan ja katsomaan, kumpi oli tärkeämpää omistaa, lääke vai raha. Kaikki oli osattava kohdata samalla arvonannolla, vaikka ei se aina helppoa ollut.

Hänen oli oltava varovaisempi. Timosen juhlissakin hän oli

avannut suunsa väärällä hetkellä.

Kalle soitti kelloa. Hän hätkähti, kun työhaalarinsa hyvään mainosfleeceen ja farkkuihin vaihtanut Viktor avasi oven. Tuosta puserosta ei irtoaisi karvaakaan Itämereen, Kalle ajatteli. Kaiken kukkuraksi mies oli sukkasillaan. Villasukkasillaan.

Tuollaisia Emmi kutoo, yhtenä iltana varren, toisena kanta-pään ja kolmantena terän.

Arska kohotti tyynyltä luonnonkiharaista päätänsä ja koetti haroa viisipiikkisellä hiuksiaan.

– Tukkahiik onku tarhapöllöllä. Viki, anna kampa.

Viktor ei ehkä ymmärtänyt Arskan murretta, mutta ymmärsi, että potilas koetti kohentaa ulkonäköään.

Sievästi viikattu paksu kylpytakki oli sängyn jalkopäässä ja tohvelit vierekkäin. Viktor oli ollut Jeeveksenä ja ohikulkiessaan järjestellyt paikkoja.

Omatoiminen huoltomies nosti jääkaapista appelsiinimehua ja toi lasin Kallen eteen. Mies ei puhunut mitään. Kalle ryki. Kiitoksen sanominen otti koville.

Arska sanoi asiansa nopeasti. Vasara oli pudonnut viiden sentin päähän. Tai kymmenen, läheltä joka tapauksessa. Sattumalta vai ei, sitä hän ei tiennyt.

– Kun tehtiin apteekkikauppaa Monikan kanssa, hän kertoi, että edellisenä talvena lumenpudottajat olivat tökkineet katon rei'ille ja vesi valui sisään.

– Viktor sanoo samaa, Arska sanoi.

Viktor ei sanonut mitään.

– Vasara oli Viktorin. Kysy vaikka.

Kalle ei kysynyt eikä Viktor katsonut aiheelliseksi vahvistaa tietoa.

– Meikämanne rokulissa, Arska sanoi. – Eka kerta muuten. En ollut pentunakaan. Nolottaa. Tiina teki melkein tuplavuoron ennen kuin saatiin ekstraaja. Oli ollut jo päällysvaatteet päällä kotiin lähdössä. Ja minua kun ei normaalisti tarvitse odotella. Nyt mulla on saikkua.

– Paha juttu, Kalle sanoi.

– Pelottaa kulkea rapussa ja roskia en ainakaan vie. En kellarin kautta enkä ulkokautta. Roskiksessa asiointi ei ole herkkua muutenkaan. Kameravalvonta ei auta mitään. Asukkaat pudottavat roskat ensimmäiseen laatikkoon, ja kun se on täynnä, eivät malta kulkea peremmälle, vaan pudottavat pussinsa lattialle.

– Ravintoolat jäättävät mustat sääkit laattialle. Minä sanon aina, että ei hjuva ja tulee rotat.

– Rottia, Arska korjasi.

– Rotat, monikon nominatiivi, rottia, monikon partitiivi, Kalle täydensi ja sai Viktorilta ylenkatseen.

– Huligaan, Viktor jatkoi rauhallisesti.

– Muutenkin kauhea paikka, Arska sanoi. – Sinä et ole nähnyt sitä ikinä sunnuntaiaamuisin. Etkä sinä. Vaikka tulisivat Napolin mafiatapit katsomaan.

– Kun muuttaa pois vai vanha ihminen kuolee ja lapset heittää tavara pois. Vastu ei enää ole.

– Vastuu, Arska sanoi.

– Responsibility, Kalle selvensi.

– Consuelo ei tiedä, mitä responsibility tarkoittaa, Raaka-Arskaa sanoi.

– Nyt en ymmärrä, Kalle sanoi.

– Rio Bravo, Howard Hawks, Viktor sanoi. – John Wayne, Dean Martin, Ricky Nelson i Miss Dickinson.

– Mulla on se tikulla, Arskaa sanoi.

Kalle ehti nähdä Arskan hymyn leveimmillään. Seiskat näkyvät, hän ajatteli.

– Katsotaan joskus yhdessä. Mulla oli veehooässällä jo.

Viktor kumarsi kevyesti.

– Jätehuone on yöaikaan asukkailta lukossa, Arskaa sanoi.

– Rotat saavat viilettää rauhassa.

Talossa oli seitsemän ravintolaa. Siltasaarenkadun puolella olivat Hesburger ja pizzapaikka Da Vinci, sekä viime päiviin asti toinen pizzaravintola Americana. Ravintola oli viikonloppuna vaihtanut kylttinsä ja oli nyt pizzaravintola Luigi. Amerikanan missio oli jäänyt Kallelle hämärän peittoon. Kenties omistajien visiona oli ollut äkkirikastuminen, ja nyt rikastumista visioitiin jossain muualla.

Siltasaaren puoleisella kyljellä oli myös kebabravintola Chilli ja pohjoistornin alla trendipaikka Rytmi, jossa nuorten julkkisten kuului näyttäytyä, varsinkin jos tunsivat kuuluvansa uuteen luovaan luokkaan. Hämeentien ja Toisen linjan kulmassa kukoisti lounasravintola Sävel. Sieltä sai samanlaista työmiesten ruokaa kuin Sillankorvasta. Hämeentien puolella oli vielä Talo, jossa nettisivujen mukaan sekoittui sopivasti street bar, ruokailu, teatteriravintola ja yksityistilaisuudet.

Kalle epäili ravintolan kannattavuutta. Kaiken kukkuraksi Helsingin kaupunginteatterin Arenan sivupisteessä anniskeltiin näytäntöiltoina.

- Ma hoitan teitän roskat, rouva.
- Tai tuot sisäpihan kautta apteekkiin.
- En kulje sisäpihan kautta. Kauanko tätä jatkuu.
- Meidän täytyy toimia, Kalle sanoi.

Arska kohottautui kyynärpäiden varaan. Hänen silmänsä kipinöivät. Oliko Kalle niitä liikemiehiä, jotka kutsuivat konsultin, kun olisi itse pitänyt ryhtyä hommiin.

- Teilä on nälkä? Minä menen ostamaan ruokaa.
- Sisäpihalla ei ole kameraa, vaikka apteekin takia pitäisi olla, Arska sanoi. – Monikan mielestä ainakin. Vaikka ei se minun henkeä pelasta. Jos joku haluaa tappaa, sen kun tulee ja tappaa ja juoksee pois. Olisi helppo nakki karata päälle ja kuristaa minut tai tönäistä ja pistää puukolla. Da Vincin tilalla oli ennen Cafe Java, ja silloin kävin siellä sisäpihan kautta. En tiedä, onko reitti enää vapaa.

- Nyyt se on stop. Ei ajatele. Mitä tuulee rouvan pizzassa?
- Hei, tuosta ei koidu mitään hyvää, Kalle sanoi.

Viktor nousi ylös jakkaralta ja Kalle käsitti sen lähtömerkiksi. – Menkää yhtä aikaa, että ei saranat kulu, Arska huusi perään. Käytävään jäi kaikumaan perkeleitä ja että miehistä ei ole mitään hyötyä.

Viktor ei halunnut ottaa hissiä. Hän näytti Kallelle ylätasanteen ikkunan ja kokeili vielä oliko ikkuna varmasti lukossa.

- Onko molemmat reiät käännetty? Kalle kysyi. – Onko sekä

ylä- että alalukko kiinni.

Viktor tuijotti.

– Jos joku pudotti vasaran, Kalle jatkoi.

Viktor soitti Arskan ovikelloa ja meni omilla avaimilla sisään.

Nyt jäi tuijottamaan Kalle.

Viktor tuli ikkunan avain kädessään takaisin.

Ylälukko oli auki.

– Jollakin on ollut kiire, Kalle sanoi.

– Me emme kero rouvale.

– Emme.

Viktor seisoj vähän aikaa ojennuksessa nelosen ja viitosen välisellä parvekkeella. Kalle ymmärsi, että Viktor näytti paikkaa, missä oli seisonut, kun Arska oli huutanut apua. Viktor väanteli tuuletustelinettä näyttääkseen, että se ei pysynyt ylhäällä, vaan rämähteli alas.

Kalle kuvitteli, kuinka liuta tummia pukuja oli pudonnut sohjoon. Rikkonainen tuuletusteline ja taivaalta satanut lumi olivat Viktorin syytä. Tämä ei ollut luutunut tarpeeksi ripeästi.

– Aukkaat eivät itse puhdistat.

– Harjaan saa tarttua kuka vain.

Viktor katsoi ensimmäistä kertaa Kallea silmiin.

– Mitä ajattelet? Kalle kysyi.

– Minä en ajattele mitään.

– Ajattelet!

– Vähän ajattelen. Ja dumaju, rouva teki ruokaa ja doktor Timonen kuoli. Olen paholaine.

– Olet pahoillasi.

- Kylä. Rouva Turpeinen on hjuva nainen. Mina paholaine.
- Toivotonta, Kalle sanoi.
- Aina on toivo.

Olisipa Emmi tässä, Kalle ajatteli. Hänessä itsessään kun ei ollut kuulustelijan vikaa. Emmi olisi saanut Viktorista enemmän irti.

Kalle kysyi, mistä Viktor oli käsittänyt, että nyt oli hätä.

- Rouvan äänessä oli pelko. Rouva ensin hiljaa, sitten hän huusi. Ei kauan. Lyhyt. Nainen huutaa rotta tai käärme, ääni on kurkussa ja pää on nain. Kun nainen huutaa ja huutaa keuhkot tyhjä, huutaa pitkä huuto. Lapsi on suuresa vaarasa. Suomessa on miehen ja naisen tasa-arvo, totta kai. Nainen näkee rotta, tasa-arvo ei ole. Nainen huutaa mies apu. Muta jos nainen itse vaarasa, se eri ääni. Naine huuta Jumala apu. Te jymmarrate, mitä minä tarkoitan.

Viktorilla oli ollut mukanaan vain ruuvimeisseli, uusia ruuveja, muttereita ja silikonია, kun hän oli korjaamassa tuuletusteli-
nettä. Työkalupakin hän oli jättänyt ulko-oven vieressä olevalle ikkunapenkille. Viktor ei ollut nähnyt pakkiaan yli tuntiin, sillä hän oli käynyt Sävelessä syömässä. Perjantaisin Sävelessä oli stroganoffia tai muuta kokolihakastiketta. Ruokatunnille Viktor oli lähtenyt sisäpihan kautta Toisen linjan puolelle ja jättänyt työliivinsä meisseleineen ja muttereineen ikkunalaudalle.

Viktor käytti sanaa työliivi, vaikka tunsi liivien alatyylisen työmaatermin.

- Iso talo ja paljon töötä. Esimerkiksi kaikki lamput ovat halvat ja huonot. Minä en jummarra, miksi tilataan huonot lamput. Talossa on monta sataa lamppu, joka käytävässä, joka

kerroksessa, kellarissa, ovien päällä, joka paikassa, totta kai.

– En ole tullut ajatelleeksi.

– Minun töö on kallis. Turha töö kalliimpi.

Miehet hyvästelivät. Kalle lähti kävelemään kotiin.

Viktor hakisi Arskalle pizzan ja he söisivät varmaan yhdessä. Katsoisivat ehkä lempilänkkäriään.

Hyvä, että Arskan ei tarvinnut olla yksin. Ihmiset olivat liian paljon itsekseen. Yksinelävien määrä lisääntyi koko ajan.

Minulla ei ole ongelmaa, Kalle ajatteli. Minulla on vaimo kuin Michelle Obama ja kaksi tytärtä. Onpa hyvä, että Viktorilla oli aikaa huolehtia Arskasta. Hänen vasara se oli sitä paitsi. Tosihyvä. Oikein hyvä. Heillä on varmaan ihan mukava ja lämminhenkinen ilta. Juttelevat kaikesta. Arskalla saattoi olla ex-miesten vanhoja varastoja Steven Seagaleja. Sepä suloista. Molemmat saisivat ihailla miestä, jolla oli musta vyö kaikista kamppailulajeista.

On se hyvä, että on ystäviä. Mistä tunnet sä ystävän. Anna ajan se selvittää, kuka viereesi jää. Huomenna soitan ja kysyn, miten menee. Joo. Se pitää tehdä. Viktor. Niin.

Kai se osaa käyttäytyä, kun toinen on hädänalaisessa asemassa. Puolustuskyvytön. Tunnetilat heittelehtivät, ja naisilla vielä hormonijutut. Tiedä, millä tuulella on. Itsepä tietää, aikuinen nainen.

Mistä se tänne on ilmestynyt. Venäjän Vihtori.

Mitä varten ihmiset jättävät tällä lailla koiranpaskoja keskelle jalankulkuväyliä.

8.

Monika tuli kotiin. Hän pyöritti turvalukon avainta. Avain ei kääntynyt. Pää oli ollut sekaisin hänen lähtiessään poliisilaitokselle. Hän oli ajatellut, että passiuudistuksen jälkeen hänellä ei olisi asiaa poliisille. Olisi ollut edes Ratakadulla.

Oli kammottavaa ajella raitiovaunulla Pasilaan tietämättä, missä pitää jäädä pois ja missä oli pysäkki takaisin päin. Pasila tuntui jo sanana betoniselta ja byrokraattiselta.

Pelotti, mitä häneltä kyseltäisiin ja rupeaisivatko ne häntä syyttämään. Jos ne epäilisivät häntä Askon murhasta ja ottaisivat kiinni pienestä sanasta ja kokeilisivat, puhuiko hän ristiin. Päätäisivätkö ne hänet lähtemään kotiin vai heittäisivätkö putkaan ja kuulustelisivat aamulla uudestaan. Putkassa ei olisi vessaa vaan hinkki eikä hänelle annettaisi juotavaa eikä lukemista. Kajaanissa Asko oli ollut yön putkassa, kun taksi oli luullut, että Askolla ei ollut maksamisen aikomusta ja ajoi poliisitalon pihaan. Asko oli ollut frakki päällä ja se oli saanut kuljettajan veren kuohumaan. Aamulla poliisi oli ollut nöyränä, kun oli

käsittänyt, kenestä oli kysymys ja vielä nöyrempanä, kun Asko oli sanonut, että tämä asia jätetään tähän.

Askolta asia ei jäänyt siihen. Hän oli putkakokemuksen jälkeen yhtä hauskaa tarinaa rikkaampi.

Edellisenä yönä Monika oli herännyt keittiössä, kun hän oli yrittänyt halkaista isoa sipulia. Sipuli ei ollutkaan omena. Hänellä oli ollut kokkiveitsi kädessä. Hän piilottaisi veitset ja puukot ensi yöksi, muuten hän olisi vaaraksi itselleen.

Monika kumartui nostamaan postia. Tuulikaapissa ja eteisessä haisi hajuvesi. Alakerran kansanedustajan parfyymi haisi aamuisin hississä ja käytävässä. Miten sen vieressä kukaan pystyi istumaan. Monika muisti erään asiakkaan kertoneen, että työkaverit suihkuttivat hajuja kiusallaan, kun tiesivät hänen olevan allerginen.

Vanhassa talossa haisi milloin mikäkin. Jos hän muuttaisi pois ja jättäisi kaiken taakseen. Ekologisessa mielessä oli arveluttavaa asua tällaisessa lukealissa. He olivat puhuneet asiasta Askon kanssa. Pienempi olisi riittänyt. Pian ekoterrorismi saisi vallan, ja ylisuuriin asuntoihin pakkoasutettaisiin lisää porukkaa. Isot asunnot silputtaisiin kuten maatilat sodan jälkeen, kun siirtokarjalaiset piti asuttaa.

Tarkemmin sanottuna eivät he olleet puhuneet pienempään muuttamisesta, vaan ajatelleet asiaa kumpikin tahoillaan ja heittäneet ilmaan lauseen tai kaksi. Asko ei aina kuullut eikä kuunnellut hänen ääneenajatteluitaan.

Asko oli köpistynyt ja ruvennut kävelemään jalat harallaan. Hänestä oli tullut surullinen ja äksy vanha ukko. Asko suttasi

ja sotki, ei välittänyt ulkonäöstään ja vaatteistaan eikä oikein hygieniastaankaan, jos oltiin rehellisiä. Mikään ei kiinnostanut. Asko oli katsonut puhelintaan ja sanonut, että ai, Heikki soittaa, mitä asiaa hänellä on. Mitä se minulle soittaa, eikö sillä ole omaa puhelinta. Jollekin kaverille hän sanoi olevansa flunssassa, vaikka todellisuudessa Asko ei sairastanut ikinä mitään. Vanhojen äijien kokouksiin hän jätti menemättä sanomalla, että on luvannut mennä jonnekin muualle tai olisi matkoilla. Valehteli. Surffasi iltapäivälehtien sivuilla, makaili sohvalla, ja lykkäsi töihin lähtöä myöhempään ja myöhempään. Kävi kotona ruokautunnilla ja otti kahden tunnin päiväunia. Joi enemmän kuin ennen. Laihtui. Ärhenteli. Eniten Asko kiukutteli, jos Monika ei ottanut häntä mukaan. ”Äiti kulkee huivin nurkka suorana pitkin kyllä eikä ikinä ole kotona”, Asko oli sanonut Riitalle.

Asko oli Merviä kohtaan vihamielinen. Ennen hän sentään oli sietänyt Merviä ja pitänyt häntä ystäväpiirinsä pikanttina mausteena. ”Saa nauraa takanapäin.”

Hän ei ollut vielääkään löytänyt Askon avaimia ja oli unoh-
tanut ilmoittaa asiasta isännöitsijälle. Monikan oli vaikea tun-
nustaa itselleen, että Askon hallussa ollut yleisavain oli myös
hukassa. Mitä enemmän hän vitkuttelisi, sitä varmemmin häntä
syytettäisiin laiminlyönnistä, jos taloon tulisi murtovarkaita.
Jospa avaimet putkahtavat takin taskusta tai hyllystä.

– Sitten kun saan voimia ruveta järjestelemään paikkoja. Asko
hukkasi itse avaimen aikoja sitten, mutta ei tunnustanut. Asko
oli loppuajat outo.

Itsemurha vai murha.

Itsemurha. Asko loitoni ja alkoi kuolla jo aikaa sitten. Arsenikkimyrkytys brutaali mutta näyttävä finaali pitkälle kuolemalle.

Monika vaihtoi kotiverkkareihin. Hän nuuhkaisi päällä olutta puseroa. Pusero oli likainen. Oli aika panna se pyykkisäkkiin. Likainen oli väärä sana. Jos hän ravistaisi ikkunasta ja panisi henkariin. On se hyvä huomenna vielä. Nykyihmisten vaatteet eivät ehtineet mennä koskaan likaisiksi, korkeintaan hieraantuneiksi ja hikisiksi. Sitten jo pestiin. Rikkaiden vaatteet kestivät pesua ja pesetystä, köyhien vaatteet kuluivat loppuun sitä mukaan kuin vuodenajat. Sesongit.

Ei sittenkään henkariin. Oli ihana tunne panna putipuhdas, hyvin silitetty paita päälle. Tämä jouti pesulasäkkiin. Hän avasi vaatehuoneen oven. Vaatehuoneessa oli sekalaista tavaraa, siivousvehkeet, pölynimuri, matkalaukkuja, Askon asekaappi, Askon urheiluvaatteita, kumisaappaita, kalastustarvikkeita ja perimmäisenä hänen hylkäämiään juhlavaatteita, jotka olivat menneet muodista eivätkä kaikki enää mahtuneet päälle. Niitä ei raaskinut viskata eikä viedä minnekään.

Heti oven takana ensimmäisenä oli kirkkaankeltainen pyykkisäkki. Lakanapyykki täytyisi viedä Ympyrätalon SOL:iin, kun hän saisi itsestään irti. Tuossa liinavaatteet pinttyivät nyt.

– Ai niin, Askon rönttävehkeet. Ne voisi viedä maalle, miehille siellä. Osa on ihan hyviä. Rupean tyhjentämään, kunhan tässä.

Pilkkit, uistimet ja vieheet, onget ja vavat, professorit, perukkeet ja perhot. Hän ei ymmärtänyt kalastuksesta mitään.

Schröderiltä Asko oli kalastustarvikkeita enimmäkseen ostellut. Myös huoltoasemilta ja Tokmannilta.

Perhoissa oli sellaisia, joista Asko oli sanonut, että niitä ei saisi koskaan hävitä eikä hävittää. Joistakin perhoista Asko oli ottanut kuvan siltä varalta, että ne katoaisivat. Pakissa perhot olivat tekijänmukaisessa aakkosjärjestyksessä kuin kirjahyllyn kirjat, erikseen pintaperhot, larvat ja streamerit.

Oli frakki, oli smokki, oli saketti, joka oli pitänyt hankkia Mervin tyttären häihin, oli kenkiä joka lähtöön ja oli monen tuhannen euron arvoiset lintukiikarit, reput ja rukkaset, auta armias, mihin hän tästä vielä joutuisi. Olisi siivonnut omat kampeensa aikanaan. Partavehkeet, minne hän ne. Toinen auto. Eihän tästä tule loppua. Kumman hän pitäisi itsellään.

– Kuolen ennen kuin kaikki on selvää.

Hän nosti pussin halliin.

– Jos veisin kaikki suoraan UFF:iin. Pääsin helpommalla ja halvemmalla.

Monika kuljetti kättään Askon urheiluvaatteissa. Vaatteissa oli miehen haju, Askon haju, metsästäjän ja ulkoilmaihmisen haju, savusaunan ja hien haju. Pihkaa, mutaa ja päälle sihahtanutta olutta. Maaroskaa, kämpän hajua. Mummonmökkin hajua. Tulentekovehkeitä. Makkaranpaistoa. Asko.

Ikävä kouraisi. Kun ei ollut tullut koskaan lähdeyksi mukaan. Paitsi alkuaikoina. Sitten tympäisi.

Asko ei tulisi kotiin, vaikka hän odottaisi, katsoisi kelloa ja kuulostelisi, käykö hissi, kiertyykö avain lukossa. Asko ei enää ilmoittaisi, että on tulossa.

Hän ei voinut pyyhkiä viimeisiä viikkoja ja kuukausia pois.

– Askon kuolema on minun syy. Tein selväksi, että hän on vanha ja elämä luiskahti ohi. Tuhat kertaa pöyhkeilin omilla menemisilläni. Ehdotin Madeiran-matkaa, vaikka Asko ei pysynyt kulkemaan alamäkiä. Kiusasin Oodi-kirjastolla. Piikittelin, että sen kaltevia pintoja ei huonojalkainen kävele.

– Miten sinä noin olet painunut kumaraan. Kävisit salilla. Naapurit katsovat, että Timonen on mennyt huonoksi.

Monika levitti Askon maastopuvut ja reisitaskuhousut hallin matolle. Nuokin vihreät ikivanhat Boreuksen housut, entinen Valtion pukutehdas, meni konkkaan kaksikymmentä vuotta sitten, sata kertaa olen sanonut, että pane nuo housut roskikseen. Tahroja täynnä ja reisitaskujen taitteissa reikiä.

Monika noukki housuja lattialta ja yritti tehdä järjestystä hallin sohvalle. Hän ihmetteli maastokuvioisten housujen painoa ja työnsi kätensä oikeaan etutaskuun. Taskussa oli Askon kotiavaimet ja taloyhtiön avainnippu.

Asko tyhjentää aina taskut ennen kuin panee vaatteet pyykkikoppaan tai pesulasäkkiin. Aina. Kuinka hän näin huolimattomasti on.

Miten tällaista voi tapahtua, että mies panee päällyshousut pyykkiin ottamatta ensin avaimia pois.

On se ollut sekaisin.

Minun olisi pitänyt huolehtia paremmin.